

Ψηφιακή Σχεδίαση

Ενότητα 5: Συνδυαστικά Κυκλώματα και Ακολουθιακά κυκλώματα

Δρ. Ζιούζιος Δημήτρης
dziouzios@uowm.gr

Σκοπός της ενότητας

- Να αναλυθούν τα συνδυαστικά και ακολουθιακά κυκλώματα ως προς τις αρχές σχεδιασμού και τον ιεραρχικό σχεδιασμό.
- Να δειχθούν μέθοδοι ως προς την σχεδίαση.
- Να δειχθεί η υλοποίηση αθροιστών και ημι-αθροιστών.
- Να αναλυθεί ο σχεδιασμός CLA.

Υπάρχουν 2 τύποι κυκλωμάτων

- Συνδυαστικά Κυκλώματα.
- Ακολουθιακά κυκλώματα.

Συνδυαστικά Κυκλώματα (1)

- Ένα συνδυαστικό κύκλωμα αποτελείται από λογικές πύλες των οποίων οι έξοδοι, ανά πάσα στιγμή, καθορίζονται από κάποιο λογικό συνδυασμό των τιμών στις εισόδους του κυκλώματος.
- Για n μεταβλητές εισόδου, υπάρχουν 2^n πιθανοί (δυαδικοί) συνδυασμοί τιμών εισόδου.
- Για κάθε τέτοιο συνδυασμό, υπάρχει μια πιθανή δυαδική τιμή στην κάθε έξοδο.

Συνδυαστικά Κυκλώματα (2)

Ένα συνδυαστικό κύκλωμα με n εισόδους και m εξόδους, μπορεί να περιγραφεί από:

1. Ένα πίνακα αληθείας που περιέχει τις τιμές στις εξόδους του κυκλώματος για κάθε πιθανό συνδυασμό στις εισόδους του κυκλώματος, ή
2. m δυαδικές συναρτήσεις, 1 για κάθε μεταβλητή εξόδου.

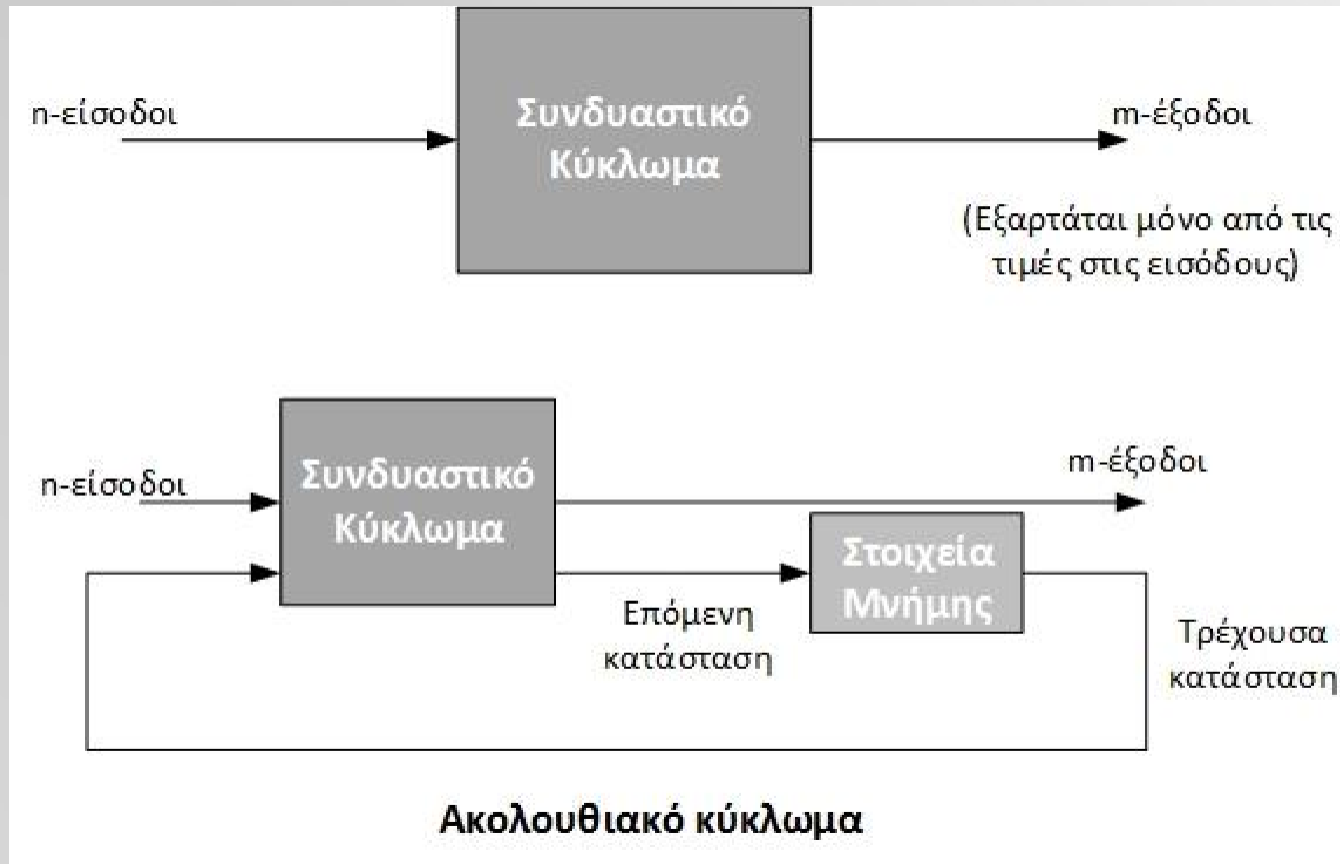

Ακολουθιακά Κυκλώματα

- Τα συνδυαστικά κυκλώματα δεν έχουν μνήμη. Οι τιμές στις εξόδους τους εξαρτώνται **ΜΟΝΟ** από τις τρέχουσες τιμές στις εισόδους.
- Τα ακολουθιακά κυκλώματα αποτελούνται από συνδυαστική λογική και από στοιχεία μνήμης (χρησιμοποιούνται για αποθήκευση κάποιων καταστάσεων του κυκλώματος).
- Οι τιμές στις εξόδους εξαρτώνται από τις τρέχουσες τιμές στις εισόδους και τις τιμές προηγούμενων εισόδων (που έχουν αποθηκευτεί στα στοιχεία μνήμης).

Συνδυαστικά vs. Ακολουθιακά Κυκλώματα

Αρχές Σχεδιασμού

- Ο σύγχρονος ψηφιακός σχεδιασμός ασχολείται με διάφορες μεθόδους και εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τον σχεδιασμό, την προσομοίωση και την επαλήθευση πολύπλοκων κυκλωμάτων και συστημάτων.
- Σημαντικές Αρχές Σχεδιασμού
 - Ιεραρχικός σχεδιασμός.
 - Σχεδιασμός από πάνω προς τα κάτω (Top-Down).
 - Σχεδιασμός με την βοήθεια του υπολογιστή (CAD).
 - Γλώσσες προγραμματισμού / περιγραφής υλικού (VHDL, Verilog).
 - Λογική Σύνθεση.

Ιεραρχικό Σχεδιασμός

- Η τεχνική “**Διαίρει και Βασίλευε**” χρησιμοποιείται για την επιτυχή αντιμετώπιση των αυξανόμενων απαιτήσεων του σχεδιασμού πολύπλοκων συστημάτων.
(πολλές φορές της τάξεως των εκατομμυρίων πυλών).
- Το κύκλωμα τεμαχίζεται σε **κομμάτια (blocks)**, επαναληπτικά , μέχρι που καταλήγει σε **πρωταρχικά / βασικά (primitive / common)** στοιχεία.
- Πρόκληση: Επιβεβαίωση ότι το κύκλωμα λειτουργεί ορθά σε κάθε επίπεδο της ιεραρχίας!

Ιεραρχικός Σχεδιασμός – Παράδειγμα (1)

Παράδειγμα: Περιττή συνάρτηση 9εισόδων

- Ανώτατο Επίπεδο:

9 είσοδοι, 1 έξοδος.

- 2^ο Επίπεδο:

4 όμοια συνιστώσα περιττών συναρτήσεων των 3^{ων} bit, σε δύο επίπεδα.

- 3^ο Επίπεδο:

Συνάρτηση XOR 3^{ων} bit, για κάθε συνιστώσα του 2^{ου} επιπέδου.

- 4^ο Επίπεδο (τελευταίο):

Υλοποίηση XOR με 4 NAND 2-εισόδων, για κάθε XOR του 3^{ου} επιπέδου.

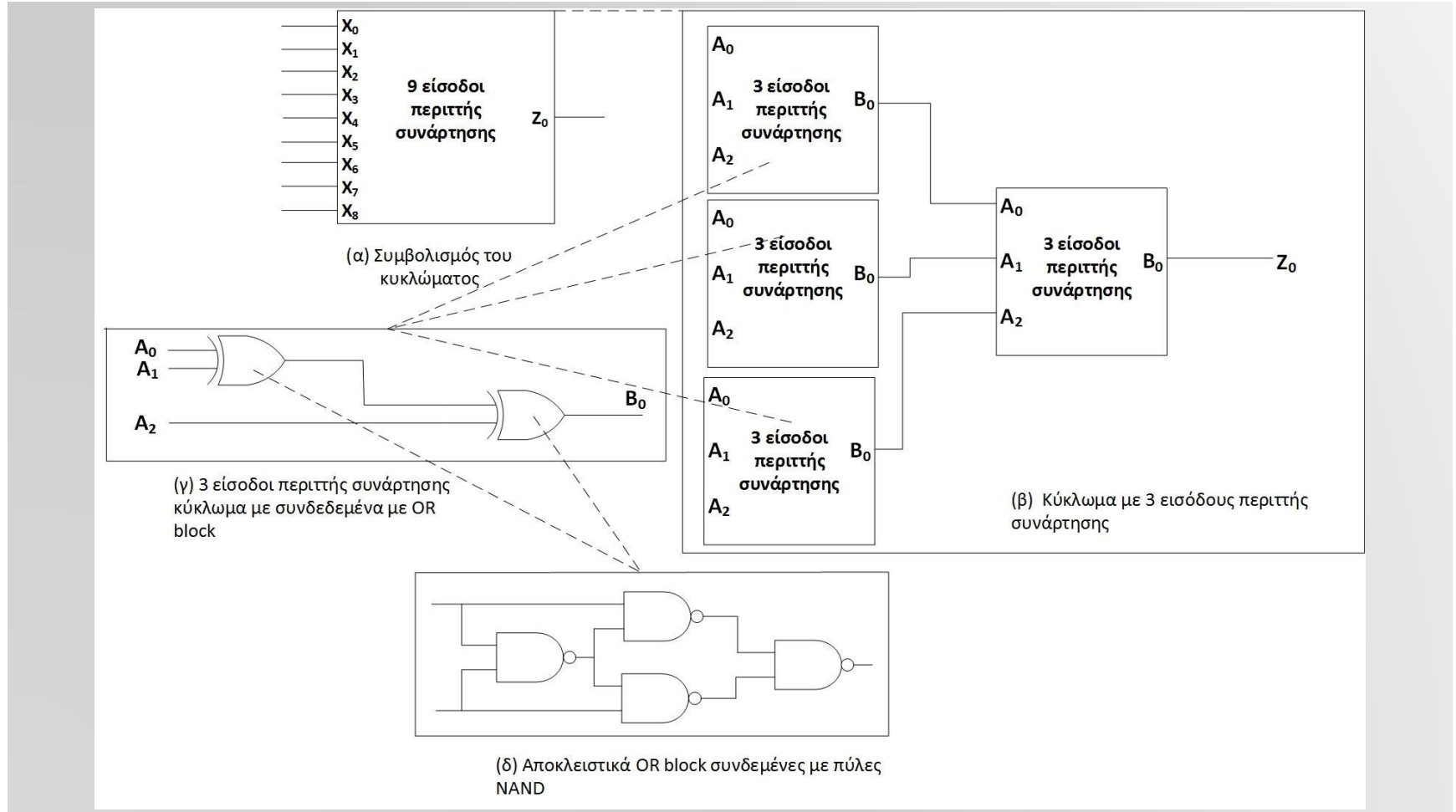
- Πρωταρχικό στοιχείο:

NAND

- Ο σχεδιασμός απαιτεί $4 \times 2 \times 4 = 32$ πύλες NAND 2-εισόδων.

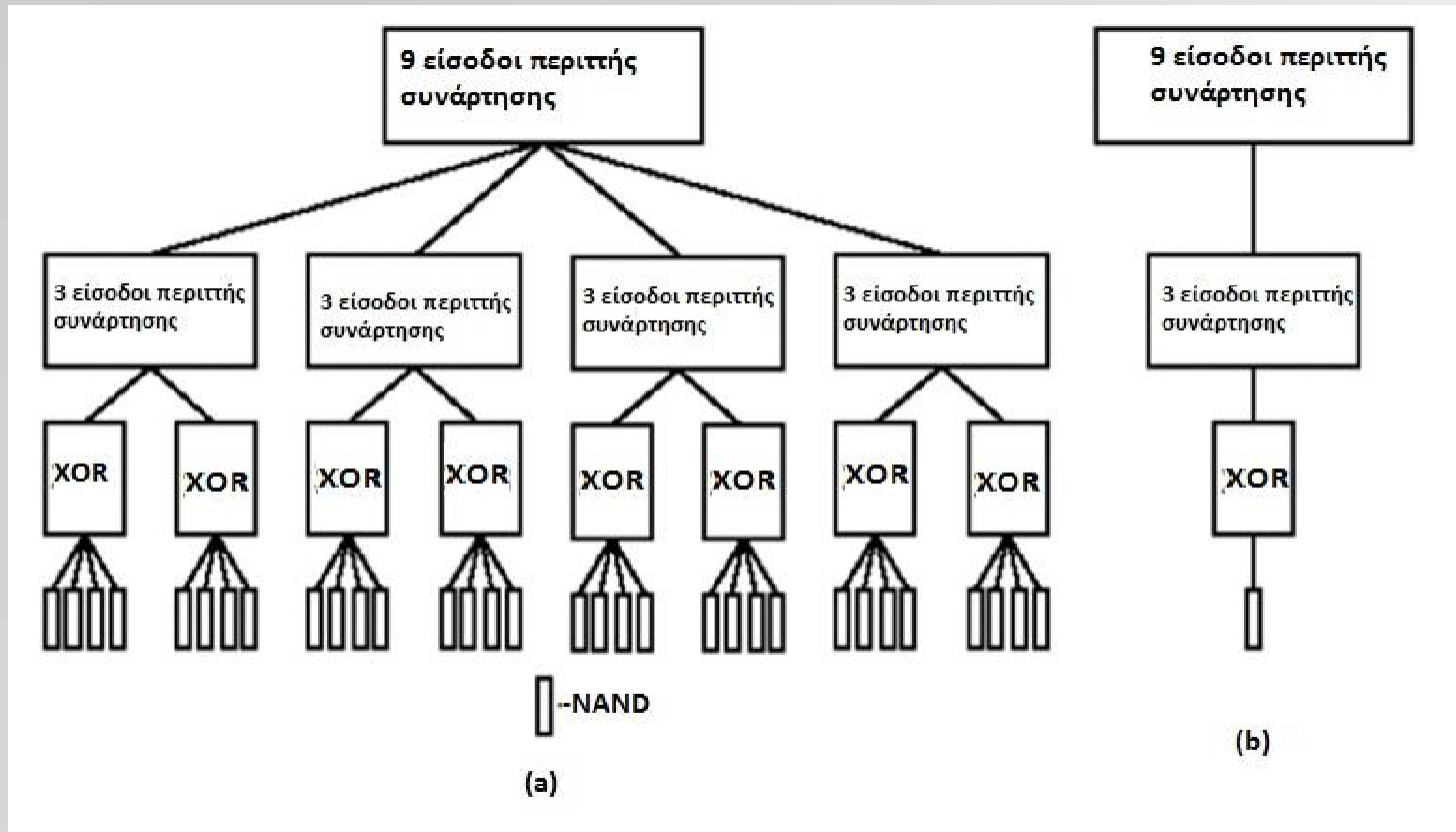

Ιεραρχικός Σχεδιασμός – Παράδειγμα (2)

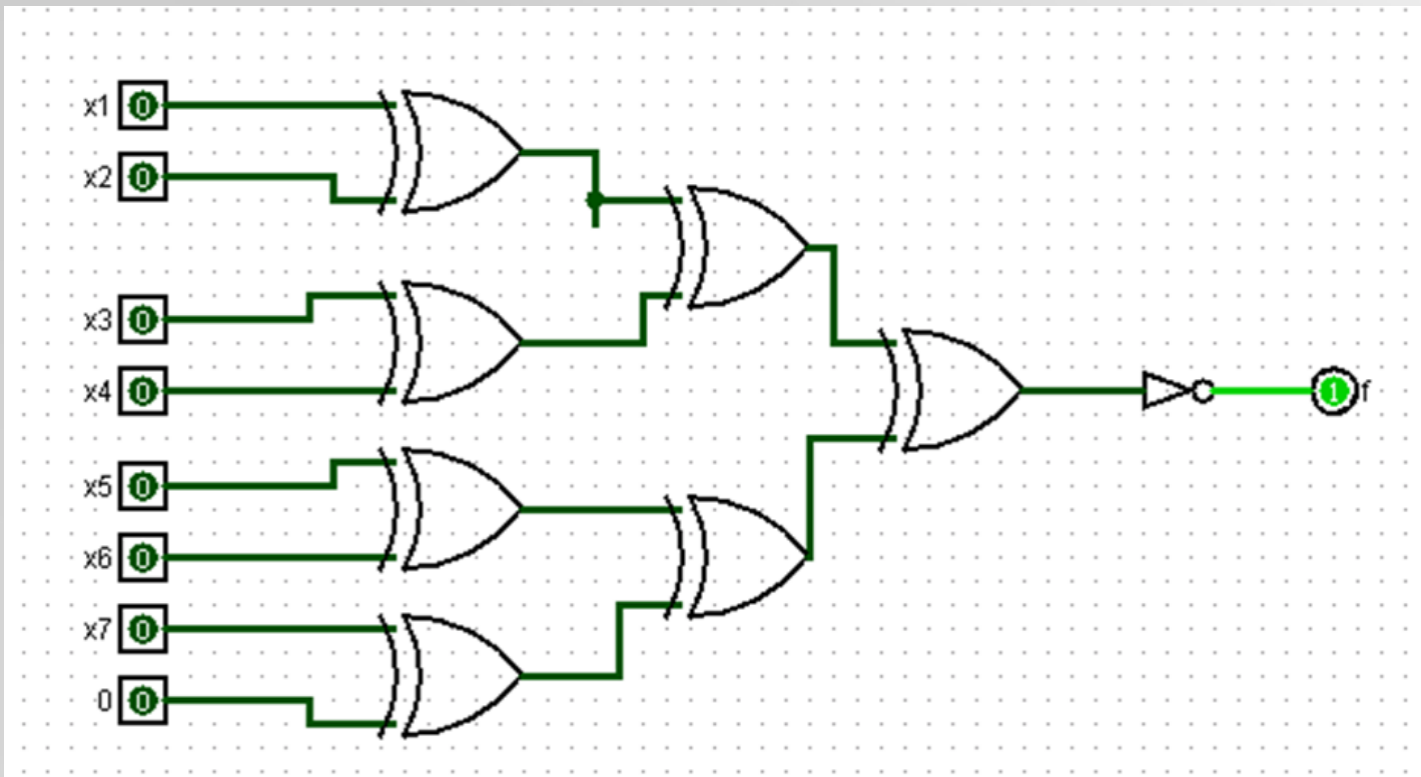
Ιεραρχικός Σχεδιασμός – Παράδειγμα (3)

- Παράδειγμα: Περιττή συνάρτηση 9 εισόδων

Παράδειγμα με Logisim (1)

- Κατασκευάζουμε ένα κύκλωμα περιττής ισοτιμίας των 7 bit και το αποθηκεύουμε ως XOR

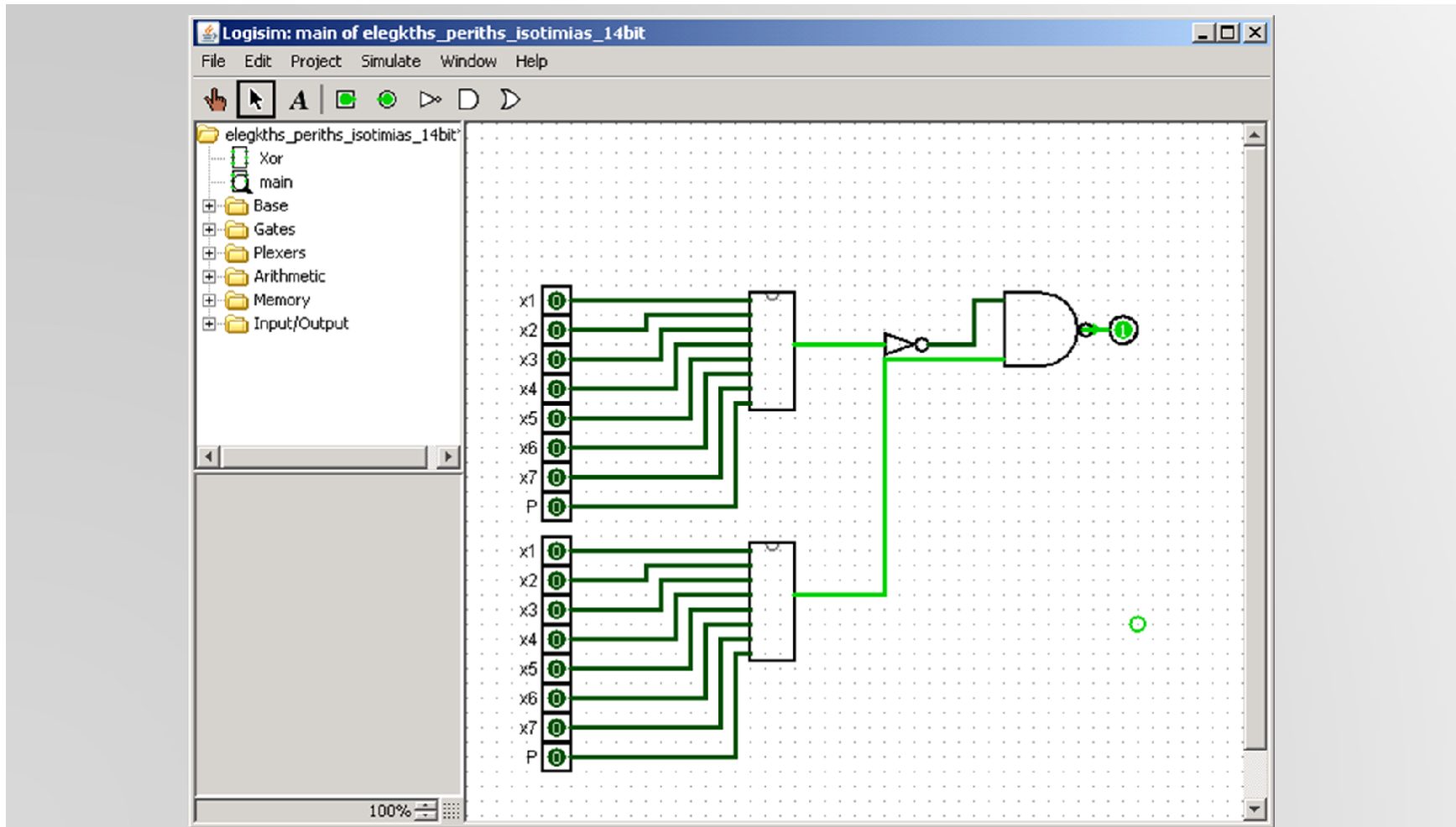

Παράδειγμα με Logisim (2)

- Από το menu Project → Add circuit προσθέτουμε το main.
- Επιλέγουμε το main και από το menu Project → Set as main circuit.
- Σύρουμε από το αριστερό πάνελ το κύκλωμα xor και το τοποθετούμε στο παράθυρο main.

Παράδειγμα με Logisim (3)

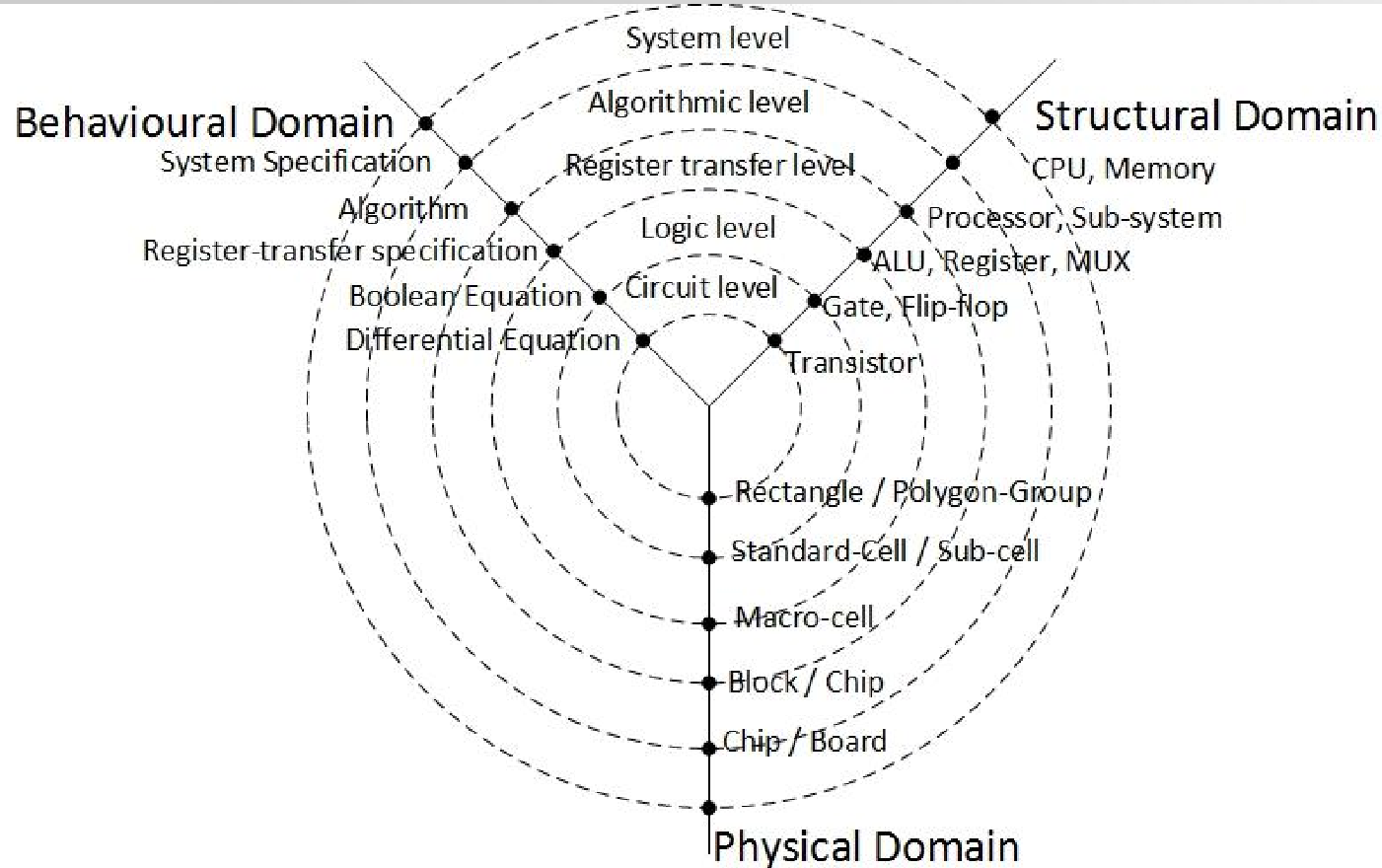

Γιατί είναι χρήσιμη η ιεράρχηση (1)

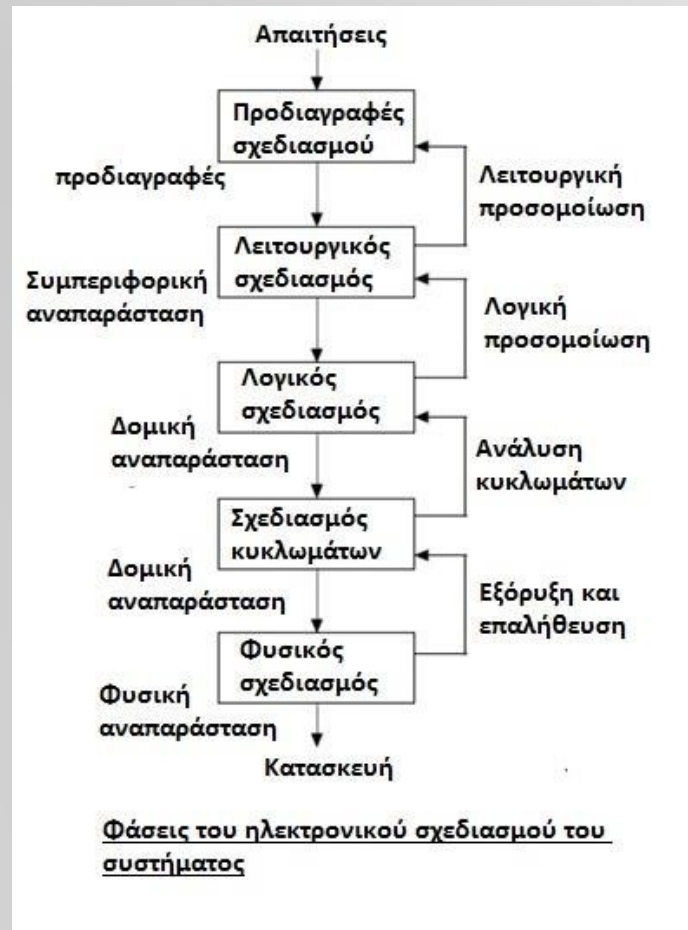
- Επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση (reuse) ήδη σχεδιασμένων μπλοκ.
 - Πανομοιότυπα κομμάτια μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορα σημεία του σχεδιασμού ή και ακόμη σε διαφορετικούς σχεδιασμούς.
 - Όπου είναι δυνατόν, προσπαθούμε να αποσυνθέσουμε (decompose) έναν πολύπλοκο σχεδιασμό σε βασικά επαναχρησιμοποιήσιμα μπλοκ (reusable blocks).
 - Επαναχρησιμοποιήσιμα μπλοκ:
 - Έχουν ήδη επαληθευτεί και τεκμηριωθεί.
 - Αποθηκεύονται σε βιβλιοθήκες για γενική χρήση.
- Μειώνει την πολυπλοκότητα του σχεδιασμού και της αντιπροσώπευσης του συνολικού σχεδίου (schematic) του κυκλώματος.

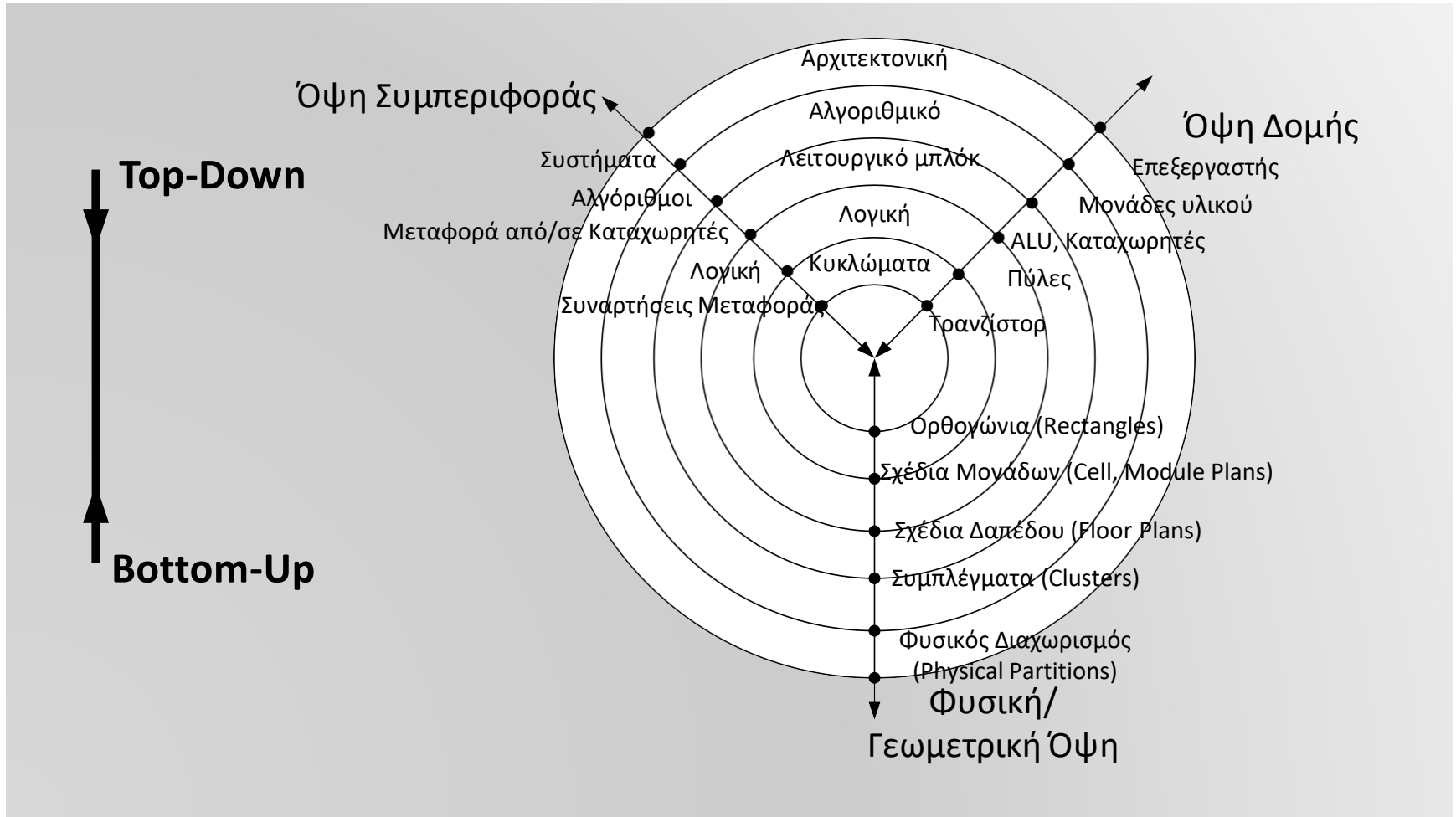
Γιατί είναι χρήσιμη η ιεράρχηση (2)

Γιατί είναι χρήσιμη η ιεράρχηση (3)

Χάρτης Υ

Top-Down vs Bottom-Up

- Top-Down: Προχωρά από μια περιγραφή υψηλού επιπέδου προς μια πιο λεπτομερή περιγραφή, με κατάλληλη εφαρμογή της λειτουργίας της αποσύνθεσης.
- Bottom-Up: Ξεκινά από βασικά / πρωταρχικά μπλοκ και τα συνδυάζει για να δημιουργήσει μεγαλύτερα και πιο πολύπλοκα μπλοκ.
- Ο σχεδιασμός πολύπλοκων κυκλωμάτων γίνεται συνήθως και με τους δυο τρόπους, συγχρόνως:
 - Top-Down: επικεντρώνεται στο «Τι σχεδιάζουμε;»
 - Ελέγχει την πολυπλοκότητα.
 - Bottom-Up: επικεντρώνεται στο «Πως το σχεδιάζουμε;»
 - Επικεντρώνεται στις λεπτομέρειες.

Computer Aided Design CAD

(Σχεδιασμός με την βοήθεια Η/Υ)

- Επιτρέπει την αυτοματοποίηση του σχεδιασμού πολύπλοκων κυκλωμάτων και συστημάτων.
- Παραδείγματα εργαλείων CAD:
 - Γραφικοί επεξεργαστές (Graphic / Schematic Editors)
 - Προσομοιωτές λογικής (Logic simulators)
 - Προσομοιωτές χρονισμού (Timing simulators)
 - Σύνθετες λογικής (Logic synthesizers): βελτιστοποίηση χώρου, καθυστέρησης, ισχύος, κτλ.
 - Γλώσσες Προγραμματισμού Υλικού (Hardware Description Languages – HDLs)
 - VHDL, Verilog, ABEL
 - και πολλά άλλα...

Γλώσσες Προγραμματισμού Υλικού

- Γλώσσες προγραμματισμού που έχουν ως κύριο στόχο την περιγραφή της συμπεριφοράς και της δομής υλικού.
- Επιτρέπουν και παράλληλη εκτέλεση ενώ οι γλώσσες προγραμματισμού υψηλού επιπέδου (π.χ. C, C++) επιτρέπουν μόνο σειριακή εκτέλεση.
- VHDL, Verilog
- Χρήση:
 - Εναλλακτική αναπαράσταση από αυτή των γραφικών / σχηματικών περιγραφών (περιγραφή δομής).
 - Χρησιμοποιείται για την αναπαράσταση δυαδικών εξισώσεων, πινάκων αληθείας, k-χάρτες, κτλ. (περιγραφή συμπεριφοράς).
 - Διευκολύνει την διαδικασία της λογικής σύνθεσης.
 - Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από διάφορα εργαλεία CAD (σε αντίθεση με τα σχηματικά εργαλεία που διατίθενται από συγκεκριμένους κατασκευαστές).

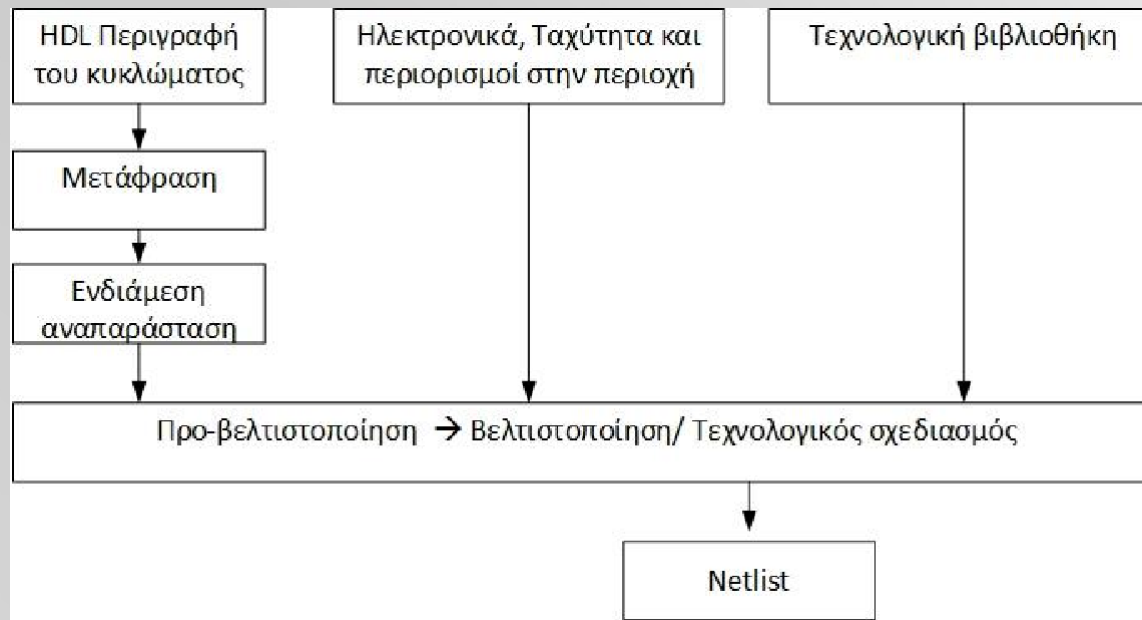

Λογική Σύνθεση (Logic Design)

- Λογικός συνθέτης:
- Μετατρέπει μια RTL (Register - Transfer Logic) περιγραφή του κυκλώματος σε μια βελτιστοποιημένη περιγραφή πυλών (netlist = περιγραφή κυκλώματος σε επίπεδο-πύλης).
- Ένα netlist μπορεί να μετατραπεί σε μια διάταξη ολοκληρωμένου (IC layout), χρησιμοποιώντας ειδικά εργαλεία σχεδιασμού.

Εργαλεία Λογικής Σύνθεσης

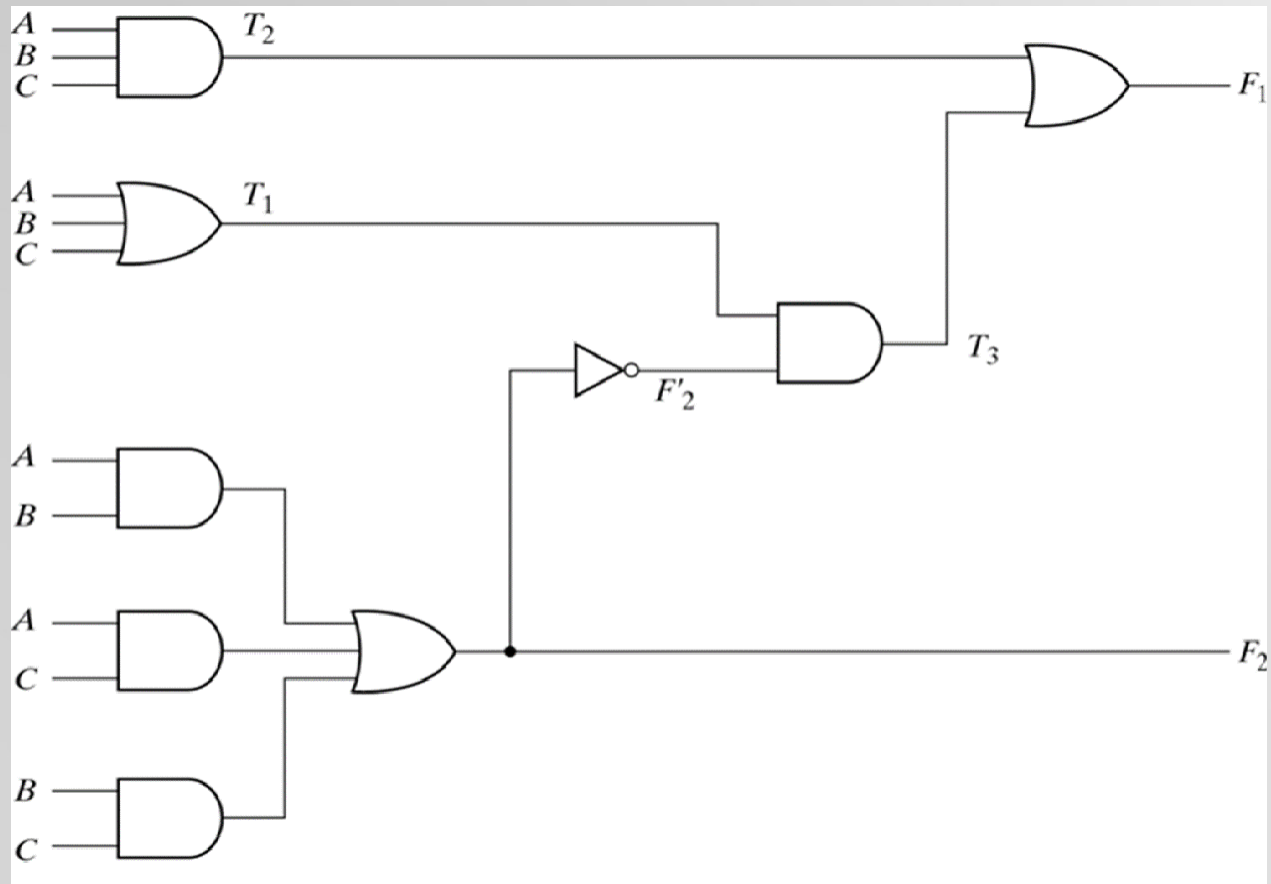

Ανάλυση Συνδυαστικών Κυκλωμάτων

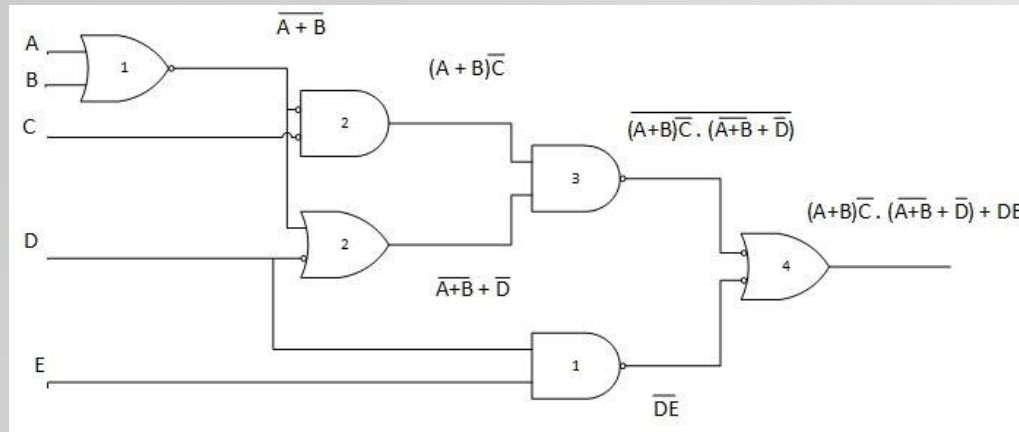
- Ανάλυση = ο καθορισμός και η επαλήθευση των λογικών συναρτήσεων που υλοποιεί το κύκλωμα.
- Η ανάλυση ξεκινά δεδομένου ενός διαγράμματος λογικού κυκλώματος ή περιγραφή συμπεριφοράς, και τελειώνει με:
 - Ένα σύνολο από λογικές συναρτήσεις ή
 - έναν πίνακα αληθείας.

Παράδειγμα Ανάλυσης

Παραγωγή συναρτήσεων - Παράδειγμα

- Ξεκινούμε από τις εισόδους και προχωρούμε προς τις εξόδους (συστηματικά, από επίπεδο-σε-επίπεδο).
- Ονομάζουμε τις ενδιάμεσες συναρτήσεις.
- Ελέγχουμε ξανά τις αντιστροφές.
- Απλοποιούμε (χρησιμοποιώντας το θεώρημα DeMorgan), όπου είναι δυνατόν.

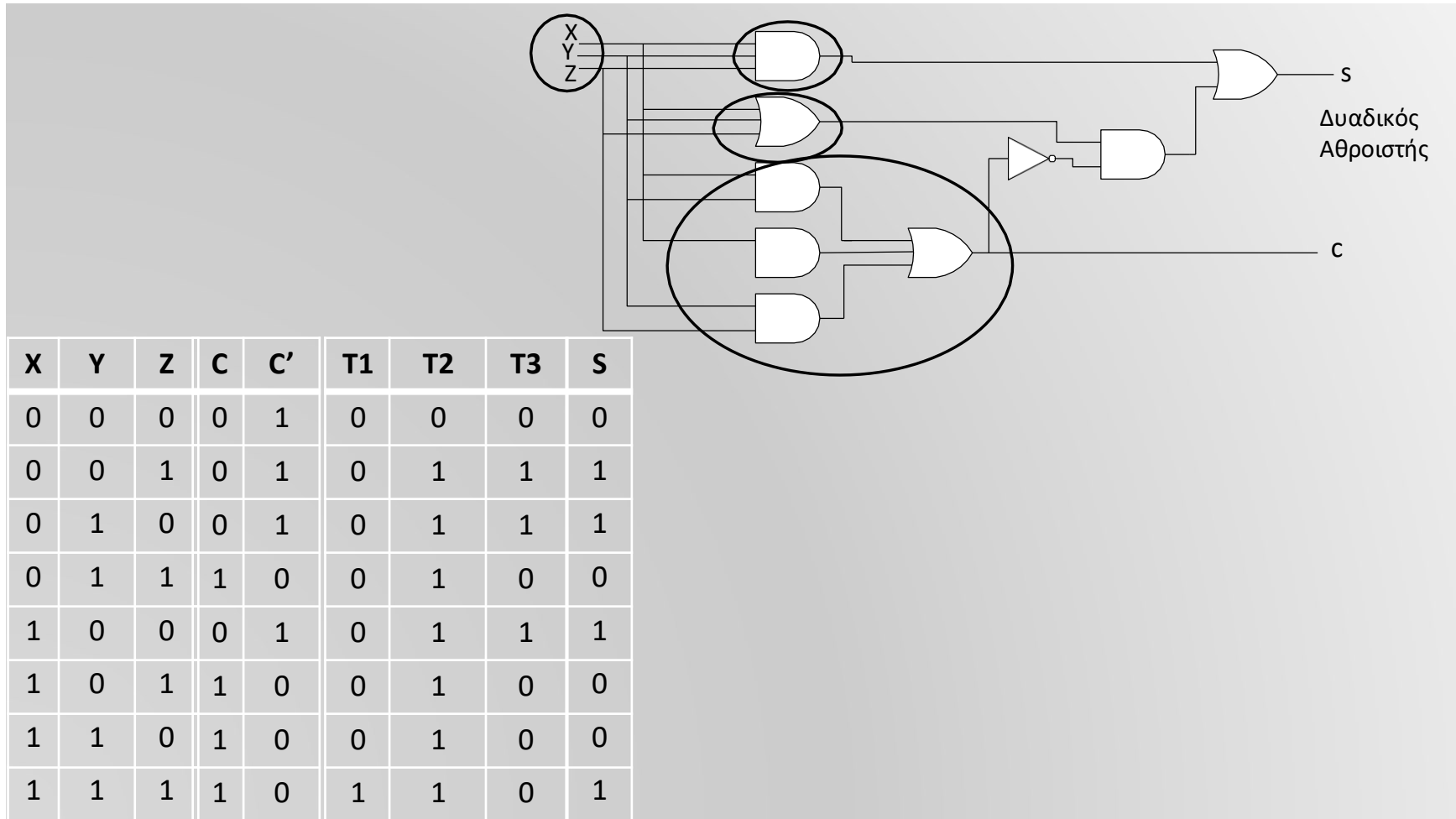

Παραγωγή Πίνακα Αληθείας (1)

- Καθορίζουμε τον # των γραμμών (2^n όπου n είναι ο αριθμός των εισόδων) και τοποθετούμε τους δυαδικούς αριθμούς $0.. 2^n - 1$ στον πίνακα.
 - Σπάζουμε το κύκλωμα σε κυκλώματα μιας εξόδου και τα ονοματίζουμε.
 - Βρίσκουμε τον πίνακα αληθείας για κομμάτια που καθοδηγούνται ΜΟΝΟ από εισόδους (ή μικρά / απλά κομμάτια).
 - Βρίσκουμε τον πίνακα αληθείας για κομμάτια που καθοδηγούνται από εισόδους ή κομμάτια που ο πίνακας αληθείας τους έχει ήδη υπολογιστεί.
- ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΜΕ μέχρι να υπολογιστούν οι πίνακες αληθείας για όλες τις εξόδους.

Παραγωγή Πίνακα Αληθείας (2)

Προσομοίωση (1)

- Χρησιμοποιείται για την ακριβή προσομοίωση και επαλήθευση ενός κυκλώματος. Δεν παράγει συναρτήσεις.
- Το κύκλωμα πρέπει να περιγράφει με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε ο προσομοιωτής να μπορεί να το “διαβάσει”:
- Netlist: περιγραφή κυκλώματος σε επίπεδο πυλών (σε μορφή κειμένου).
- HDL περιγραφή.
- Σχηματικά (Schematic) παράγεται από ένα σχηματικό εργαλείο (πχ. Graphic Editor του Max + Plus II).

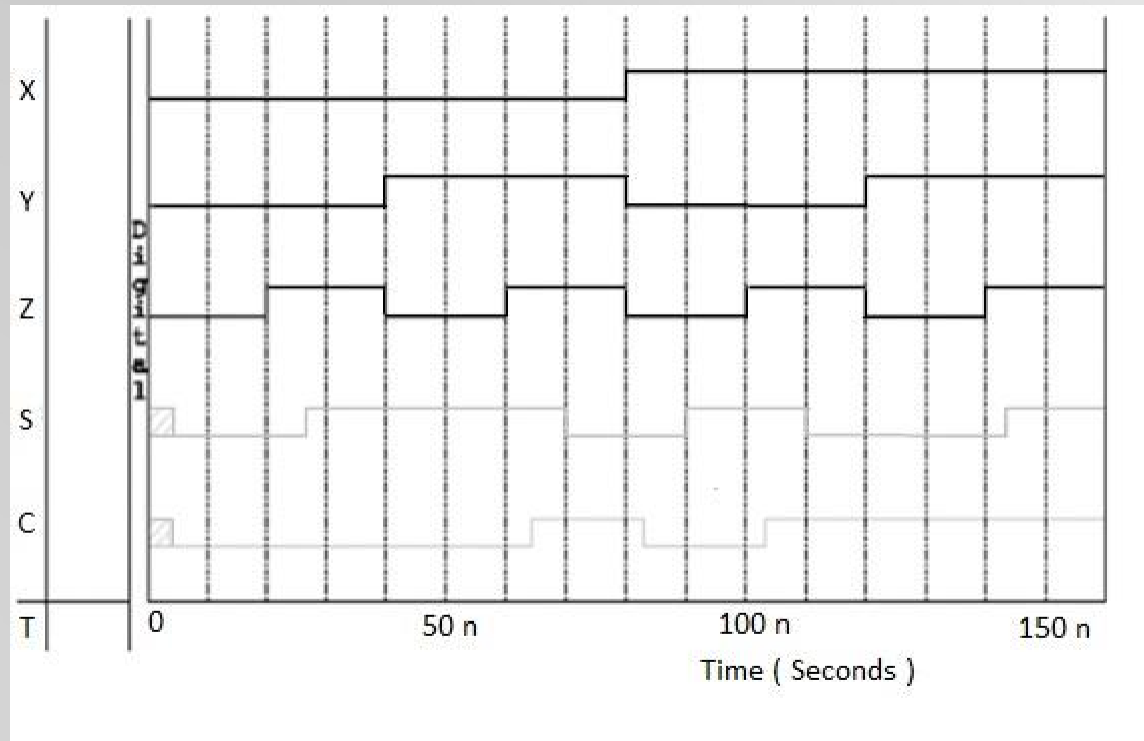

Προσομοίωση (2)

- Για να γίνει μια προσομοίωση πρέπει ο χρήστης να δώσει τιμές στις εισόδους του κυκλώματος:
- Μέσω του πληκτρολογίου (Interactively – διαδραστικά).
- Μέσω ενός αρχείου (οι τιμές βρίσκονται στο αρχείο).
- Για πλήρη επαλήθευση της λειτουργικότητας ενός κυκλώματος χρειάζεται να προσομοιώσουμε όλους τους πιθανούς συνδυασμούς στις εισόδους. Αυτό απαιτεί πολύ χρόνο για κυκλώματα πέρα των 20 (περίπου) εισόδων.

Πλήρη Προσομοίωση - Παράδειγμα Διαδικτού Αθροιστή

Διαδικασία Σχεδιασμού –Συνδυαστικών Κυκλωμάτων

- **Σχεδιασμός:** η ανάπτυξη ενός κυκλώματος δεδομένης μιας περιγραφής της λειτουργίας του.
- Ξεκινά με δεδομένες προδιαγραφές και παράγει ένα επαληθευμένο βέλτιστο λογικό σχεδιασμό συγκεκριμένης τεχνολογίας (συμπεριλαμβάνει το στάδιο της ανάλυσης).

Στάδια διαδικασίας σχεδιασμού

- Προδιαγραφή (Specification)
 - Δίνεται ή ορίζεται (χρησιμοποιείται ως είσοδος ή ως έξοδος).
- Διατύπωση (Formulation)
 - Παραγωγή πίνακα αληθείας ή αρχικών δυαδικών συναρτήσεων που ορίζουν την απαιτούμενη σχέση λειτουργίας εισόδων-εξόδων.
- Βελτιστοποίηση (Optimization)
 - Διεπίπεδη και πολλών επιπέδων.
 - Σχεδιασμός λογικού διαγράμματος ή netlist του κυκλώματος χρησιμοποιώντας πρωταρχικές (primitive) πύλες (AND, OR, NOT).
- Αντιστοίχιση Τεχνολογίας (Technology Mapping)
 - Επιλογή τεχνολογίας υλοποίησης και αντικατάσταση πρωταρχικών πυλών.
- Επαλήθευση (Verification)
 - Επαλήθευση ορθότητας λειτουργίας και χρονισμού με βάση τις αρχικές προδιαγραφές.

Διαδικασία Σχεδιασμού

- Καθορίστε τον απαιτούμενο αριθμό εισόδων και εξόδων.
- Βρείτε τον πίνακα αληθείας που ορίζει τη σχέση λειτουργιάς μεταξύ εισόδων-εξόδων.
- Καθορίστε και ελαχιστοποιήστε τις δυαδικές συναρτήσεις που υλοποιούνται στις εξόδους (Κ-χάρτες, αλγεβρικοί χειρισμοί, εργαλεία CAD, ...). Θεωρήστε πιθανούς περιορισμούς σχεδιασμού (χώρος, καθυστέρηση, ισχύ, διαθέσιμες βιβλιοθήκες, κ.α.)
- Σχεδιάστε το λογικό διάγραμμα.
- Αντιστοίχιση τεχνολογίας (αν δεν έχει ληφθεί υπόψη στο 3).
- Επαληθεύετε την ορθότητα του σχεδιασμού.

Σχεδιασμός - Παράδειγμα

Σχεδιάστε ένα συνδυαστικό κύκλωμα με 4 εισόδους το οποίο παράγει 1 όταν ο αριθμός των 1 στις εισόδους είναι ίσες με τον αριθμό των 0.

Χρησιμοποιήστε ΜΟΝΟ πύλες NOR 2-εισόδων.

...άσκηση για το σπίτι

Άλλο παράδειγμα – Μετατροπές Κώδικα

Ένας μετατροπές κώδικα μετατρέπει από έναν κώδικα σε έναν άλλο, π.χ.:

- BCD-to-Excess-3
- BCD-to-Seven-Segment

Μετατροπéας Κώδικα BCD-to-EXCESS-3 (1)

Προδιαγραφή:

- Σχεδιάστε ένα κύκλωμα που να μετατρέπει ένα κώδικα BCD (Binary - Coded Decimal) στον ανάλογο Excess-3 κώδικα. Η τεχνολογία υλοποίησης υποστηρίζει μόνο πύλες (2NAND, 2NOR και 2-2 AOI).
- Κώδικας Excess-3: Δεδομένου ενός δεκαδικού ψηφίου n , ο ανάλογος excess-3 κώδικας είναι $(n + 3)$ 2.

Παράδειγμα:

$$n=5 \rightarrow n+3=8 = \rightarrow 1000_{\text{excess-3}}$$

$$n=0 \rightarrow n+3=3 = \rightarrow 0011_{\text{excess-3}}$$

Επιθυμητός κώδικας για δεκαδική αφαίρεση...

Μετατροπές Κώδικα BCD-to-EXCESS-3 (2)

Input BCD					Output Excess-3			
Decimal Digit	A	B	C	D	W	X	Y	Z
0	0	0	0	0	0	0	1	1
1	0	0	0	1	0	1	0	0
2	0	0	1	0	0	1	0	1
3	0	0	1	1	0	1	1	0
4	0	1	0	0	0	1	1	1
5	0	1	0	1	1	0	0	0
6	0	1	1	0	1	0	1	0
7	0	1	1	1	1	0	1	0
8	1	0	0	0	1	0	1	1
9	1	0	0	1	1	1	0	0

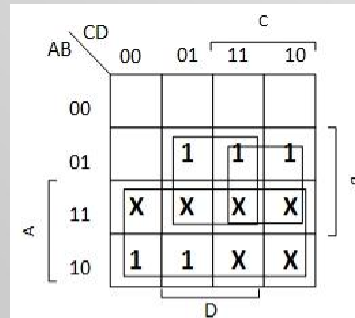
- Οι τιμές των εξόδων από την τιμή εισόδου 1010 έως 1111 έχουν τιμές αδιαφορίας (και δεν φαίνονται εδώ).

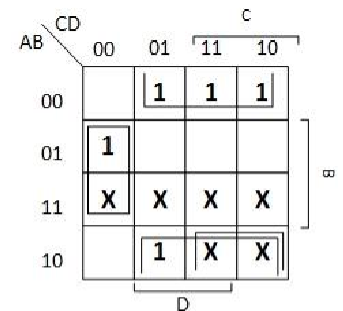
Μετατροπéας Κώδικα BCD-to-EXCESS-3 Βελτιστοποίηση με Κ-χάρτη

• Οι Κ-χάρτες κατασκευάζονται χρησιμοποιώντας τους όρους της αδιαφορίας.

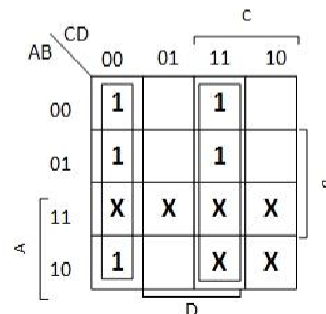
→ Βελτιστοποίηση
Ατομικής συνάρτησης
(διεπίπεδη).

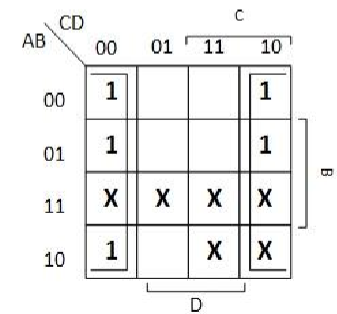
$$W = A + BC + BD$$

$$X = \overline{B}C + \overline{B}D + B\overline{C}D$$

$$Y = CD + \overline{C}D$$

$$W = A + BC + BD$$

$$Z = D$$

Μετατροπéας Κώδικα BCD-to-EXCESS-3

Βελτιστοποίηση

- Από τους Κ-χάρτες έχουμε:

$$W = A + BC + BD$$

$$X = B'C + B'D + BC'D'$$

$$Y = CD + C'D'$$

$$Z = D'$$

Μετασχηματισμοί →

$$W = A + B(C + D)$$

$$X = B'(C + D) + BC'D'$$

$$Y = (CD)'$$

$$Z = D'$$

$$f = C + D$$

$$= 1 \text{ OR}$$

$$W = A + Bf$$

$$= 1 \text{ AND, } 1 \text{ OR}$$

$$X = B'f + BC'D'$$

$$= 3 \text{ NOT, } 2 \text{ AND, } 1 \text{ OR}$$

$$Y = (CD)'$$

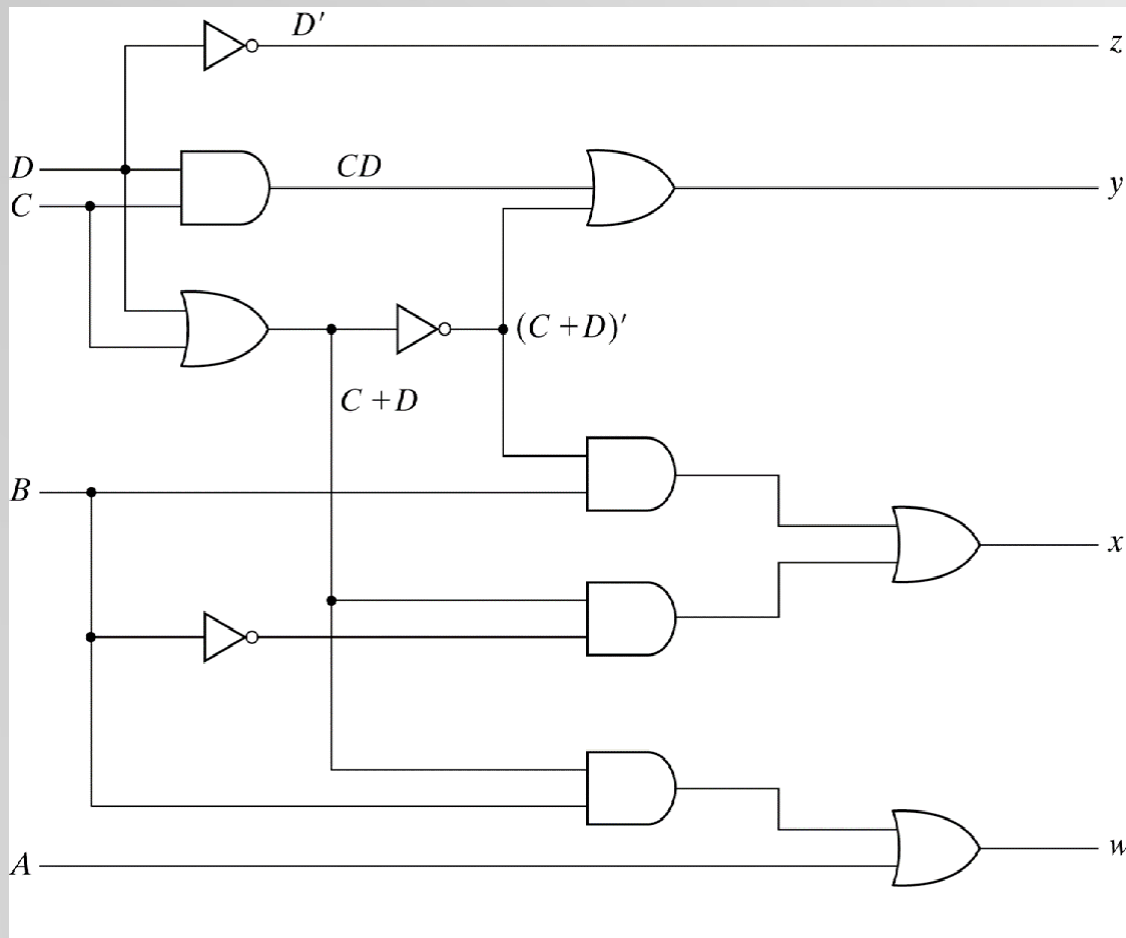
$$= 1 \text{ XNOR}$$

$$Z = D'$$

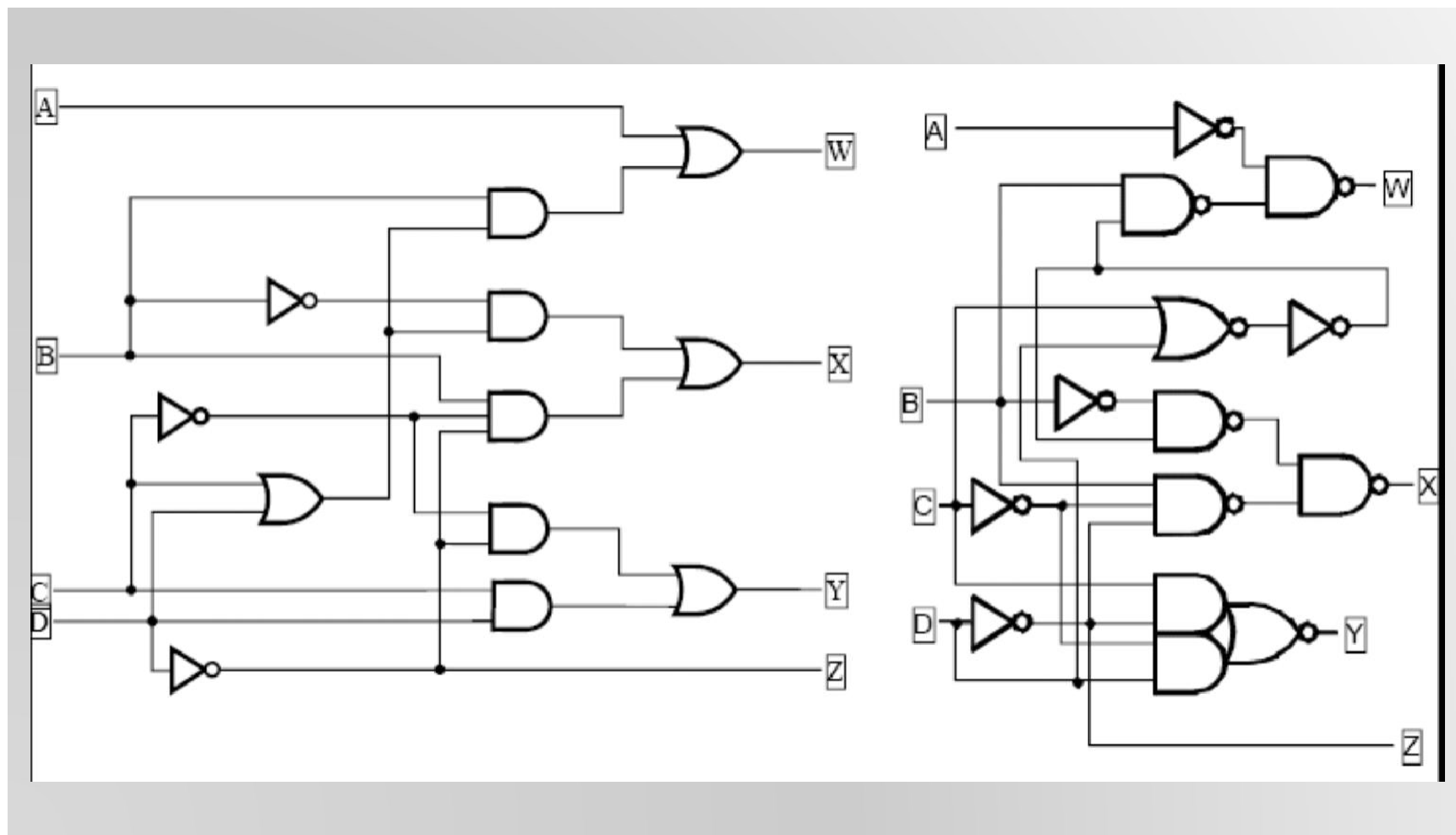
Μετατροπéας Κώδικα

BCD-to-EXCESS-3 Βελτιστοποίηση – Σχηματικό Δ.

Μετατροπές Κώδικα

BCD-to-EXCESS-3 (αντιστοίχιση τεχνολογίας)

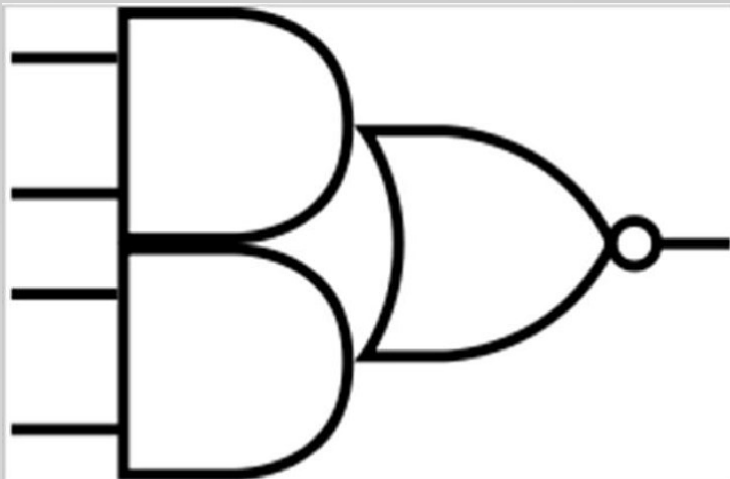
Αντιστοίχιση Τεχνολογίας

- Σχεδιαστικό στυλ για Ολοκληρωμένα.
- Στοιχεία (cells) και βιβλιοθήκες στοιχείων.
- Μεθοδολογίες Αντιστοίχισης
 - Πύλες NAND (βλέπε προηγούμενη διάλεξη).
 - Πύλες NOR (βλέπε προηγούμενη διάλεξη).
 - Πολλαπλών τύπων πύλες.
 - Προγραμματιζόμενες λογικές διατάξεις (βλέπε επόμενες διαλέξεις).

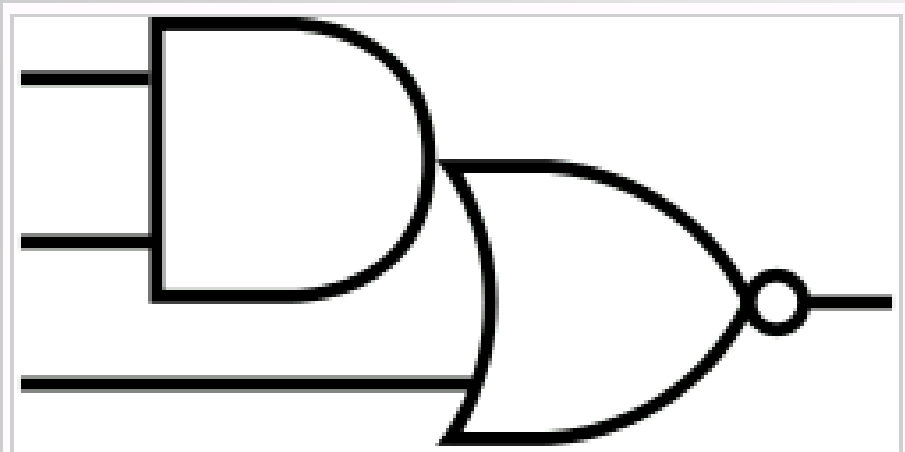

(Τί είναι 2-2 AOI ή 2-1 AOI...;)

- AOI = AND – OR – INVERT
- Complex gates

2-2 AOI Symbol

2-1 AOI Symbol

Σχεδιαστικό Στυλ για IC

- **Πλήρως Προσαρμοσμένο (Full Custom)**: Γίνεται όλος ο σχεδιασμός του ολοκληρωμένου, μέχρι την πιο μικρή Λεπτομέρεια:
 - Ακριβό.
 - Δικαιολογείται μόνο για πυκνά (dense), γρήγορα ολοκληρωμένα, με ευρεία χρήση (υψηλές πωλήσεις).
- **Τυποποιημένα Στοιχεία (Standard cell)**: Κομμάτια που έχουν σχεδιαστεί από πριν ή είναι κομμάτια προηγούμενων σχεδιασμών.
 - Μεσαίο κόστος.
 - Λιγότερο πυκνά και γρήγορα σε σχέση με τα πλήρη προσαρμοσμένα.
- **Διάταξη Πυλών (Gate Array)**: Κανονικές, επαναλαμβανόμενες διατάξεις (regular patterns), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικούς σχεδιασμούς μόνο οι διασυνδέσεις μεταξύ των πυλών προσαρμόζονται για τον κάθε σχεδιασμό.
 - Χαμηλότερο κόστος.
 - Λιγότερη πυκνότητα σε σχέση με τα άλλα 2.

Βιβλιοθήκες Στοιχείων

- Στοιχείο (Cell) - προσχεδιασμένο πρωταρχικό μπλοκ
- Βιβλιοθήκη Στοιχείων – σύνολο στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μια συγκεκριμένη τεχνολογία υλοποίησης.
- Χαρακτηρισμός Στοιχείων (Cell characterization) – λεπτομερής προδιαγραφή των στοιχείων – συχνά βάση του συγκεκριμένου σχεδιασμού, της υλοποίησης του και άλλων μετρίσιμων τιμών.
- Τα στοιχεία χρησιμοποιούνται για σχεδιασμούς gate array, standard cell, και σε κάποιες περιπτώσεις, για full custom.

Επαλήθευση

- Επίδειξη ότι το τελικό κύκλωμα συμπεριφέρεται ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που ορίζεται στις προδιαγραφές και τη διατύπωση του κυκλώματος.
- Παραδείγματα διατύπωσης:
 - Πίνακες αληθείας.
 - Δυαδικές συναρτήσεις.
 - Κώδικα-HDL.
- Αν τα πιο πάνω παραδείγματα διατύπωσης δεν είναι μέρος των αρχικών προδιαγραφών, είναι απαραίτητο να επαληθευτεί και η διαδικασία διατύπωσης!

Βασικές Μέθοδοι Επαλήθευσης

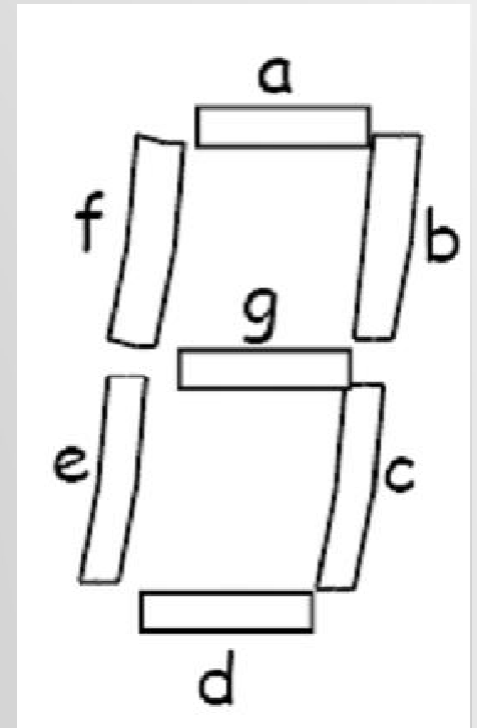
- **Θεωρητική Επαλήθευση (Formal Verification)**
 - Παράγουμε τον πίνακα αληθείας ή τις δυαδικές του τελικού κυκλώματος
 - Συγκρίνουμε με τον πίνακα αληθείας ή τις δυαδικές συναρτήσεις των προδιαγραφών / διατύπωσης.
- **Μη Προσομοίωση (Simulation-based Verification)**
 - Προσομοιώνουμε το τελικό κύκλωμα (ή το netlist του, το οποίο συχνά δίνεται σε μορφή HDL των προδιαγραφών), χρησιμοποιώντας κατάλληλες τιμές εισόδων οι οποίες επιβεβαιώνουν πλήρως την ορθότητα του κυκλώματος.
 - Οι κατάλληλες τιμές για ένα συνδυαστικό κύκλωμα είναι όλοι οι πιθανοί συνδυασμοί (εκτός των συνδυασμών αδιαφορίας) – δεν είναι εφικτό για μεγάλα κυκλώματα!

Άλλο παράδειγμα μετατροπέα κώδικα BCD-to-Seven-Segment (1)

Εμφάνιση Seven-Segment:

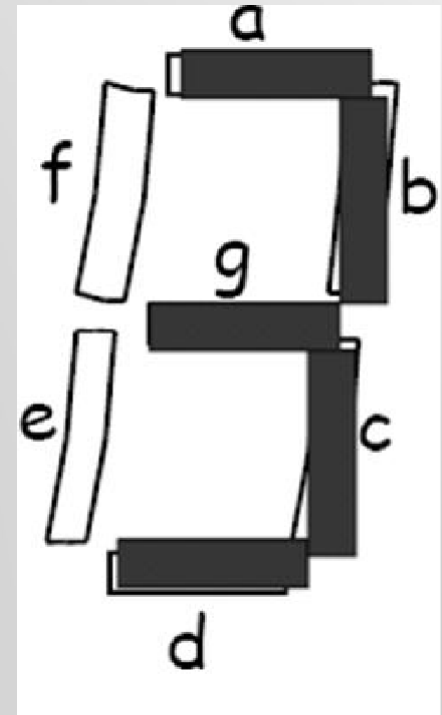
- 7 LED (Light Emitting Diodes), κάθε μια ελέγχεται από μία είσοδο
- Το 1 σημαίνει “ on ” , και το 0 “ off ”

Άλλο παράδειγμα μετατροπέα κώδικα BCD-to-Seven-Segment (2)

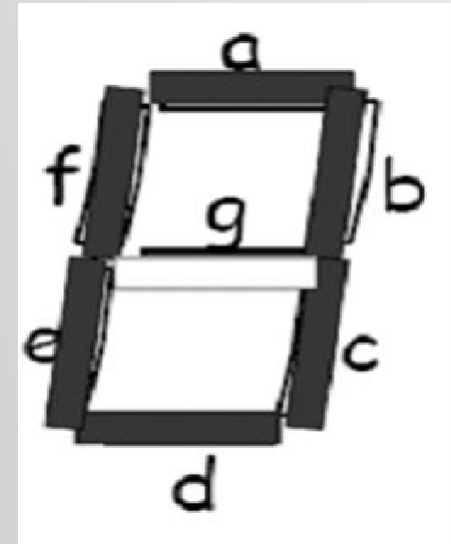
Εμφάνιση Seven-Segment:

- 7 LED (Light Emitting Diodes), κάθε μια ελέγχεται από μία είσοδο.
- Το 1 σημαίνει “ on ” , και το 0 “ off ”.
- Για την εμφάνιση του ψηφίου “ 3 ”.
 - Θέστε a, b, c, d, g σε 1.
 - Θέστε e, f σε 0.

Άλλο παράδειγμα μετατροπεία κώδικα BCD-to-Seven-Segment (3)

- Η είσοδος είναι ένας κώδικας BCD $4^{\omega v}$ bit \rightarrow 4 είσοδοι (w, x, y, z).
- Η έξοδος είναι ένας κώδικας με 7 bits (a, b, c, d, e, f, g), που επιτρέπει στο αντίστοιχο δεκαδικό να εμφανιστεί.
- Παράδειγμα:
 - Είσοδος: 0000_{BCD}
 - Έξοδος : 1111110_{SSD}
 - ($a = b = c = d = e = f = 1, g = 0$)

Άλλο παράδειγμα μετατροπέα κώδικα BCD-to-Seven-Segment (4)

Ψηφίο	wxyz	abcdefg
0	0000	1111110
1	0001	0110000
2	0010	1101101
3	0011	1111001
4	0100	0110011
5	0101	1011011
6	0110	X011111
7	0111	11100X0

Ψηφίο	wxyz	abcdefg
8	1000	1111111
9	1001	111X011
	1010	XXXXXXXX
	1011	XXXXXXXX
	1100	XXXXXXXX
	1101	XXXXXXXX
	1110	XXXXXXXX
	1111	XXXXXXXX

Άλλο παράδειγμα

- Σχεδιάστε ένα «Συγκριτή Ισοτιμίας» 4^{ω} bit
 - Είσοδοι: 2 αριθμοί , 4-bit ο κάθε ένας
 $A(3:0) = A_3 A_2 A_1 A_0$ και $B(3:0) = B_3 B_2 B_1 B_0$
 - Έξοδος : F (1 όταν $A=B$, 0 στις άλλες περιπτώσεις).
- Άμεσος τρόπος σχεδιασμού (εύκολη σκέψη):
Πίνακας αληθείας με 8 μεταβλητές εισόδων \rightarrow 128 γραμμές και Quine-McCluskey για βελτιστοποίηση.
- Έμμεσος τρόπος σχεδιασμού: χρήση Ιεραρχίας
$$E_i = (A_i)B_i + A_i (B_i)' = A_i \oplus B_i \quad (E_i = 1 \text{ εάν } A_i \neq B_i)$$
$$E = (E_1 + E_2 + E_3 + E_4)'$$

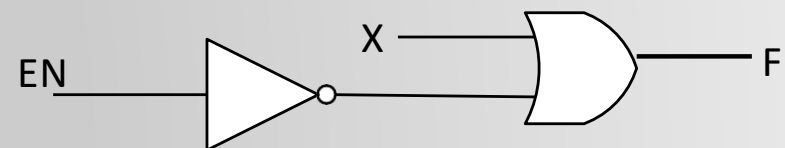
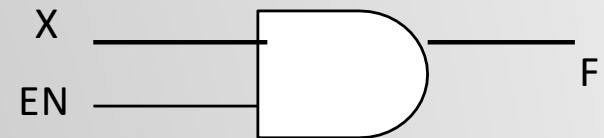
Συναρτήσεις και Λειτουργικές Μονάδες

- Εξετάζουμε βασικές συναρτήσεις που χρησιμεύουν στο σχεδιασμό ψηφιακών κυκλωμάτων.
- Σε κάθε συνάρτηση αντιστοιχεί μια υλοποίηση συνδυαστικού κυκλώματος που αναφέρετε ως λειτουργική μονάδα.
- Στο παρελθόν, πολλές λειτουργικές μονάδες υλοποιούνταν ως κυκλώματα τεχνολογίας SSI, MSI και LSI.
- Σήμερα, συχνά, είναι μέρος (κομμάτια) των κυκλωμάτων τεχνολογίας VLSI.

Συνάρτηση Ενεργοποίησης

- Ενεργοποίηση: επιτρέπει ένα σήμα εισόδου να περάσει στην έξοδο.
- Απενεργοποίηση: εμποδίζει ένα σήμα εισόδου να περάσει στην έξοδο, αντικαθιστώντας το με μια σταθερή τιμή.
- Η τιμή μιας απενεργοποιημένης εξόδου μπορεί να είναι Hi-Z (όπως σε tri-state buffers και πύλες μετάδοσης), 0 ή 1, αναλόγως της σύμβασης.
- Όταν $EN = 0$, $F = 0$
- Όταν $EN = 1$, $F = X$

Αθροιστής 1bit

- Εκτελεί πρόσθεση μεταξύ δυο bits.
- Τέσσερις πιθανές πράξεις:
 - $0 + 0 = 0$
 - $0 + 1 = 1$
 - $1 + 0 = 1$
 - $1 + 1 = 10$
- Η υλοποίηση του κυκλώματος απαιτεί 2 εξόδους, η μια για το **άθροισμα (sum)** και η άλλη για το **κρατούμενο (carry)**.

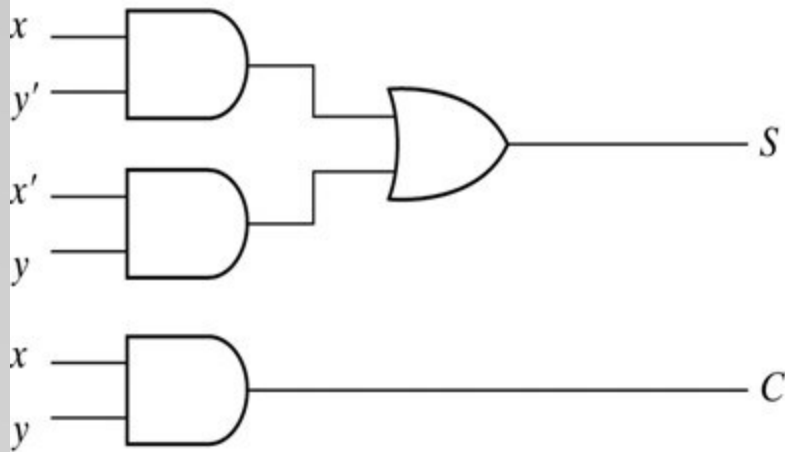
Ημι-αθροιστής (1)

- Εκτελεί πρόσθεση μεταξύ δυο bit.
- Είσοδοι: A_0, B_0
- Έξοδοι: S_0, C_1
- Ο δείκτης υποδεικνύει σημαντικότητα, 0 για LSB και 1 για το επόμενο σημαντικό bit.
- Δυαδικές συναρτήσεις:
 - $S_0 = A_0 B_0' + A_0' B_0 = A_0 \oplus B_0$
 - $C_1 = A_0 B_0$

A_0	B_0	S_0	C_1
0	0	0	0
0	1	1	0
1	0	1	0
1	1	0	1

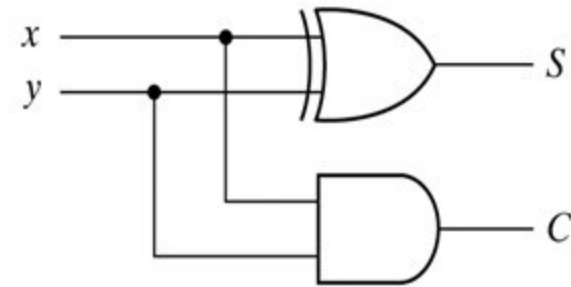

Ημι-αθροιστής (2)

(a) $S = xy' + x'y$

$C = xy$

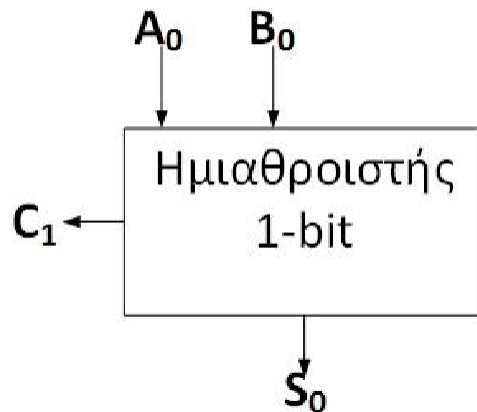
(b) $S = x \oplus y$

$C = xy$

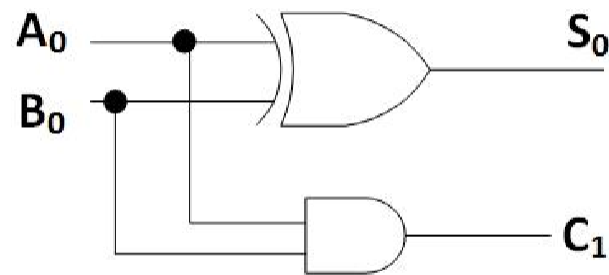
Ημι-αθροιστής (3)

- $S_0 = A_0 B_0' + A_0' B_0 = A_0 \oplus B_0$
- $C_1 = A_0 B_0$

Διάγραμμα μπλόκ

Λογικό Διάγραμμα

Πρόσθεση n-bit

- Σχεδιάστε ένα δυαδικό αθροιστή ο οποίος προσθέτει δυο n-bit δυαδικούς αριθμούς και παράγει ένα άθροισμα (sum) με n-bit και ένα κρατούμενο εξόδου (carry out) με 1-bit.

- Παράδειγμα: Θεωρήστε $n = 4$

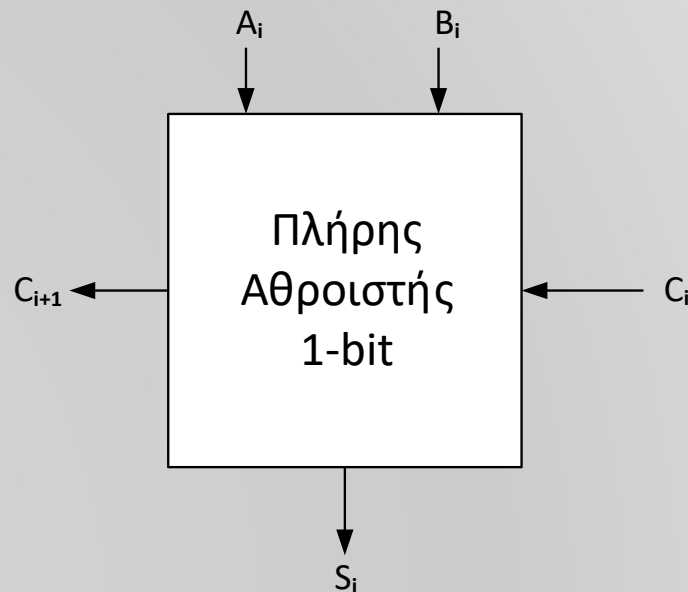
C_{out}	C_3	C_2	C_1	C_0	1	1	0	1	0		
	A_3	A_2	A_1	A_0		1	1	0	1		
	+	B_3	B_2	B_1	B_0		+	1	1	0	1
	S_3	S_2	S_1	S_0		1	0	1	0		

- Αυτό απαιτεί πρόσθεση $3^{ωv}$ -bit!

Πλήρης αθροιστής 1-bit (1)

- Συνδυαστικό κύκλωμα που διεκπεραιώνει την πρόσθεση μεταξύ 3ων (2bits προσθετέων και 1 bit για κρατούμενο εισόδου – carry-in).

Πλήρης αθροιστής 1-bit (2)

- Οι K-χάρτες για:

- C_{i+1} :

		$B_i C_i$		
A_i	0	0	1	0
	0	1	1	1

- S_i :

		$B_i C_i$		
A_i	0	1	0	1
	1	0	1	0

A_i	B_i	C_i	S_i	C_{i+1}
0	0	0	0	0
0	0	1	1	0
0	1	0	1	0
0	1	1	0	1
1	0	0	1	0
1	0	1	0	1
1	1	0	0	1
1	1	1	1	1

Πλήρης αθροιστής 1-bit (3)

Δυαδικές συναρτήσεις:

- $C_{i+1} = A_i B_i + A_i C_i + B_i C_i$
- $S_i = A_i B_i' C_i' + A_i' B_i' C_i + A_i' B_i C_i' + A_i B_i C_i =$
 $= A_i \oplus B_i \oplus C_i$

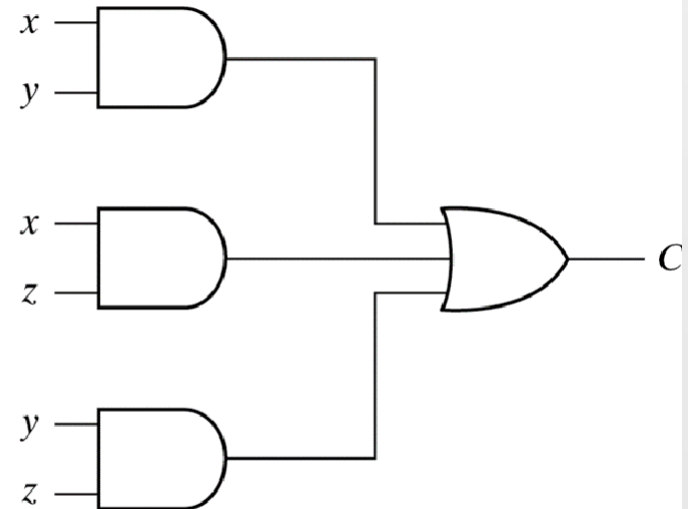
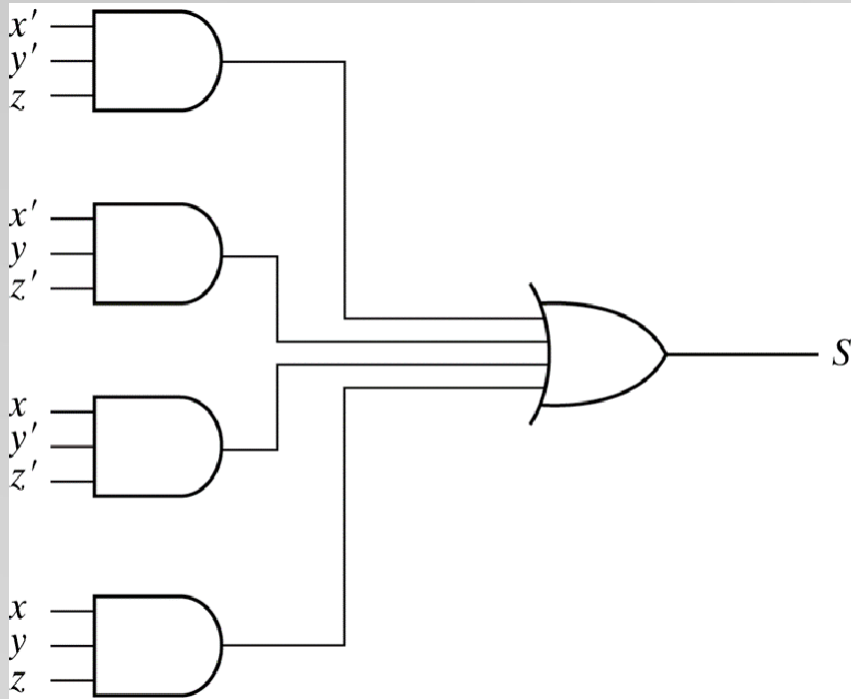
Μπορείτε να σχεδιάσετε ένα πλήρη αθροιστή άμεσα από τις πάνω συναρτήσεις.

(απαιτούνται 3 πύλες AND και 1 πύλη OR για το C_{i+1} , και 2 πύλες XOR για το S_i).

Υπάρχει καλύτερη υλοποίηση;

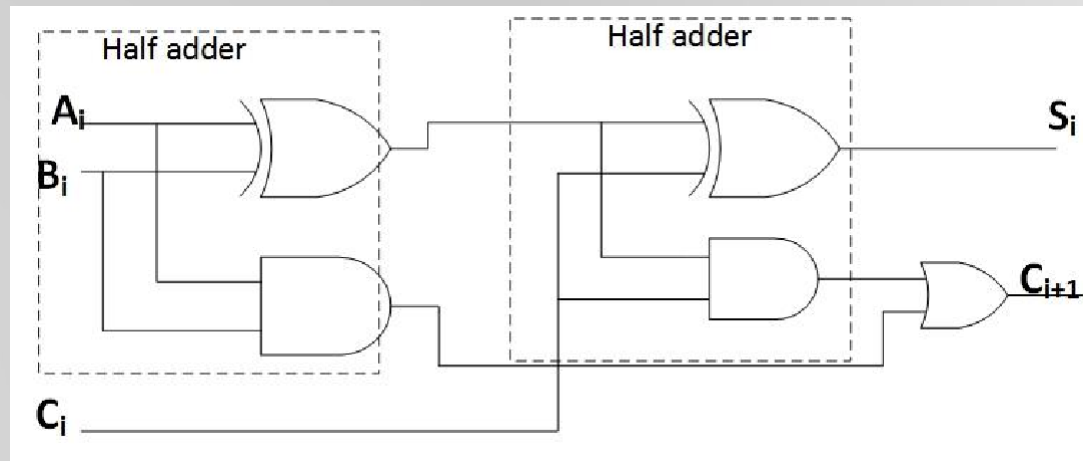

Υλοποίηση πλήρους αθροιστή σε μορφή αθροίσματος γινομένων

Πλήρης αθροιστής με 2 ημι-αθροιστές

- Ένας πλήρης αθροιστής μπορεί να υλοποιηθεί και με 2 ημι-αθροιστές και 1 πύλη OR, αφού το C_{i+1} μπορεί να εκφραστεί ως:
- $$C_{i+1} = A_i B_i + A_i B_i' C_i + A_i' B_i C_i$$
$$= A_i B_i + (A_i B_i' + A_i' B_i) C_i$$
$$= A_i B_i + (A_i \oplus B_i) C_i$$
- Και το $S_i = A_i \oplus B_i \oplus C_i$

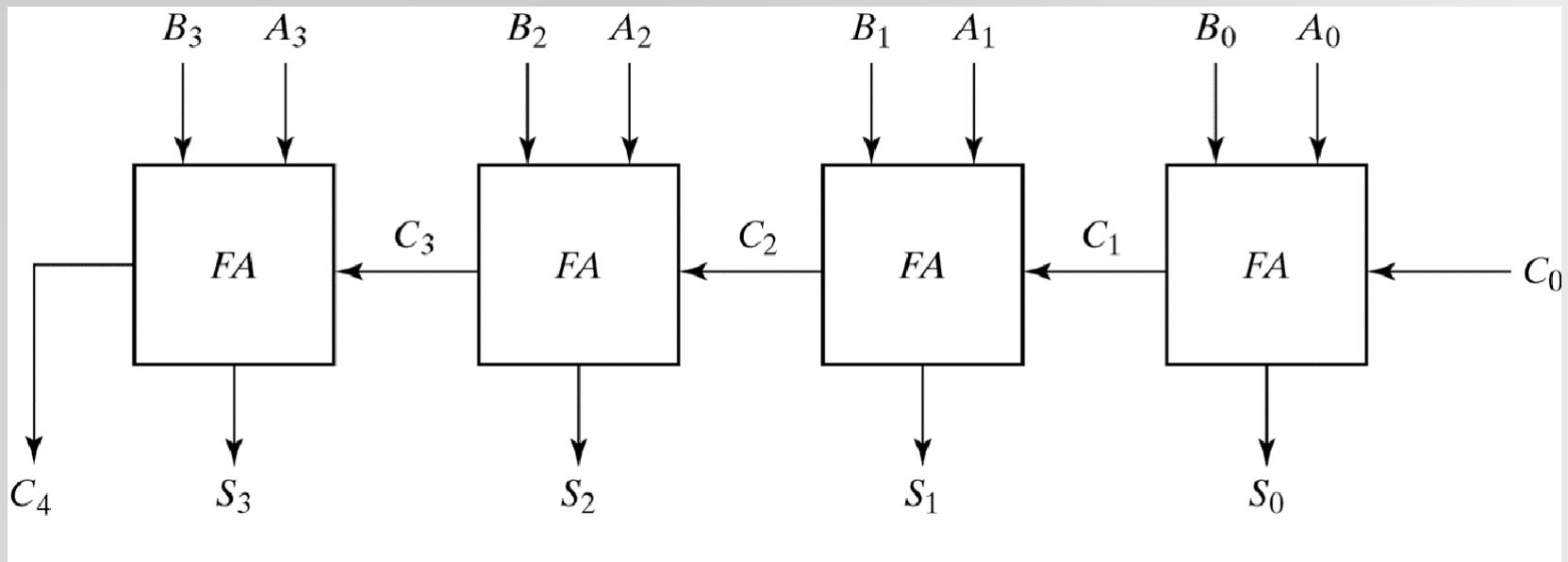
Δυαδικός αθροιστής

- Ψηφιακό κύκλωμα που παράγει το αριθμητικό άθροισμα δύο δυαδικών αριθμών.
- Μπορεί να κατασκευαστεί με πλήρεις αθροιστές σε παραθετική σύνδεση.

Δυαδικός αθροιστής 4bit (ή αθροιστής ριπής – ripple adder)

- Ο σχεδιασμός αυτού του κυκλώματος θα απαιτούσε $2^9 = 512$ γραμμές σε πίνακα αληθείας.

Συνδυαστικοί αθροιστές n-bit

- Εκτελούν παράλληλη πρόσθεση πολλαπλών-bit.
1. Αθροιστής Ριπής (Ripple Carry Adder).
 - Απλός σχεδιασμός.
 - Χρονοβόρος. Γιατί; (θα δείτε σε λίγο!)
 2. Αθροιστής Πρόβλεψης Κρατούμενου (Carry Lookahead Adder).
 - Πιο πολύπλοκος σχεδιασμός.
 - Μειώνει την καθυστέρηση του κυκλώματος.

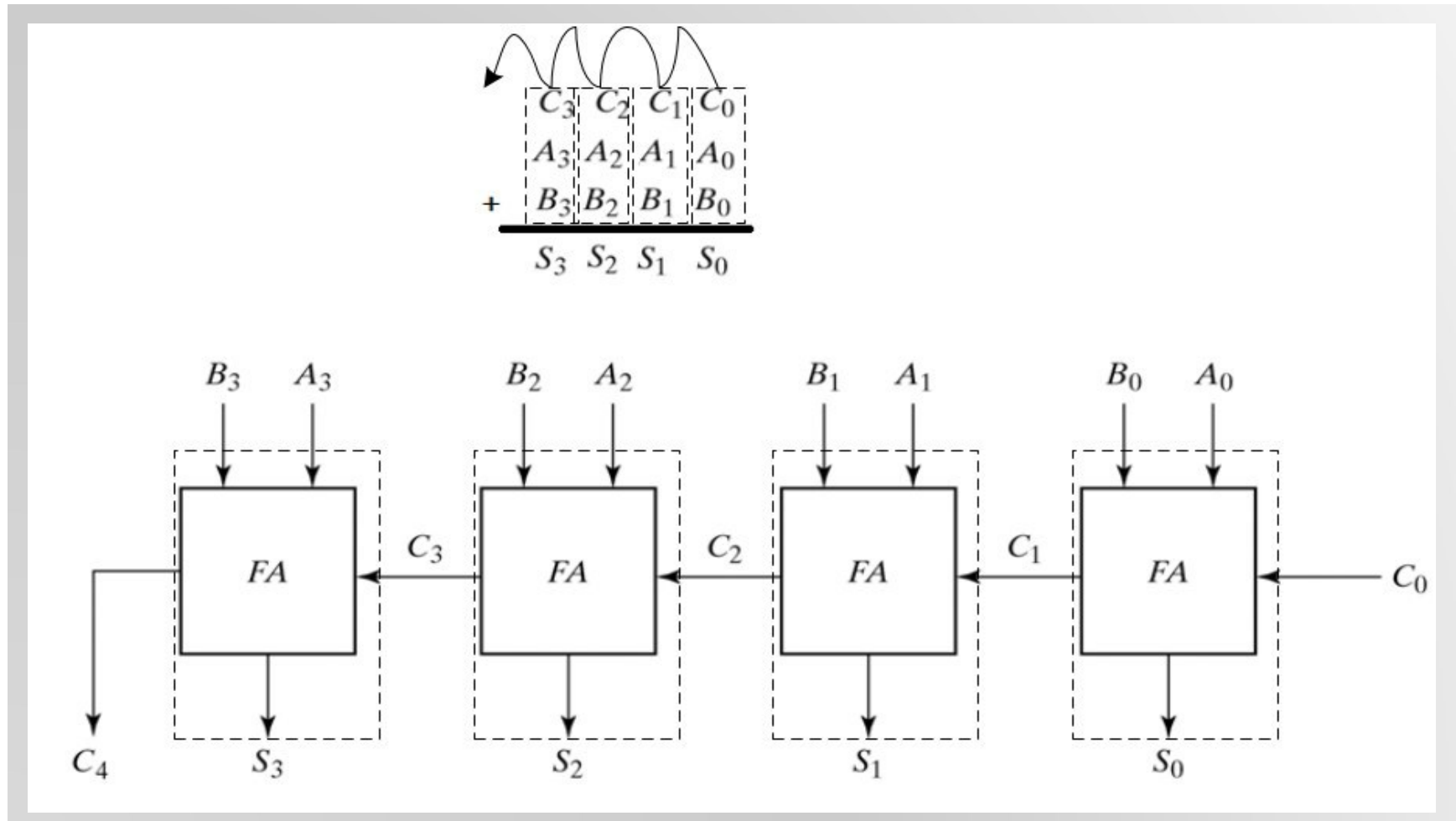

Αθροιστής ριπής n-bit

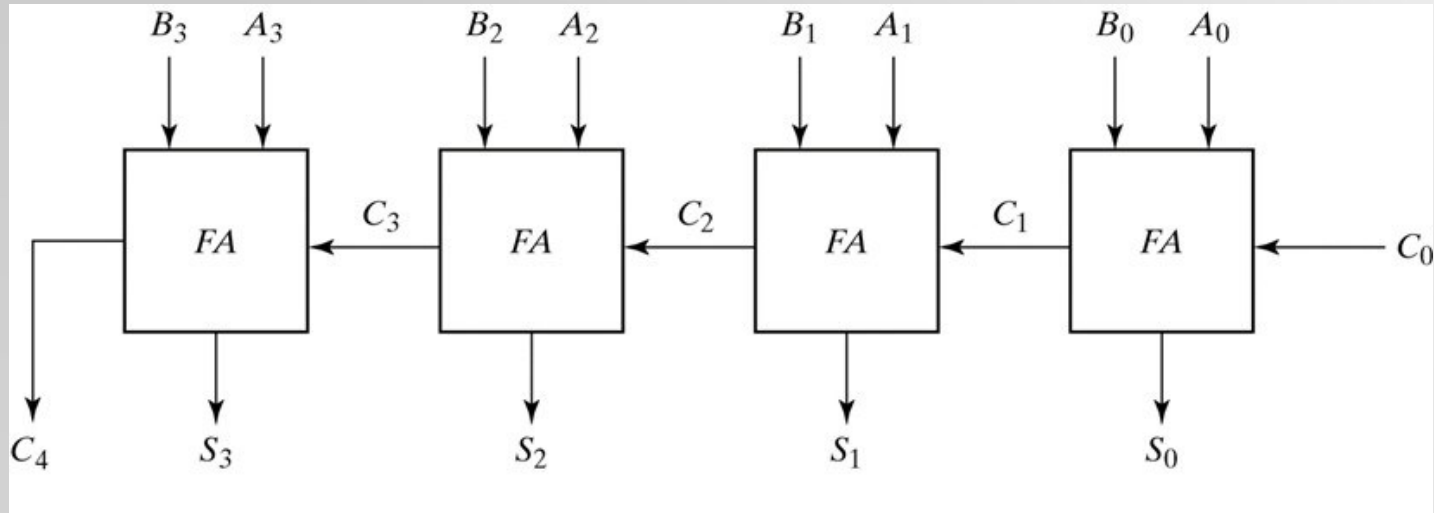
- Κατασκευάζεται με n πλήρες αθροιστές 1-bit, δομημένοι παράλληλα.
- Ο ένας πλήρης αθροιστής 1-bit διαδέχεται τον άλλο, έτσι ώστε το κρατούμενο εξόδου (carry out) από το ένα γίνεται το κρατούμενο εισόδου (carry in) του επόμενου.

Παράδειγμα: Αθροιστής ριπής 4bit

Καθυστέρηση αθροιστή ριπής

- Η καθυστέρηση του κυκλώματος ενός αθροιστή ριπής καθορίζεται από την καθυστέρηση του μονοπατιού του κρατούμενου από το LSB (C_0) στο MSB (C_n).
- Θεωρήστε την καθυστέρηση σε ένα 1-bit FA να είναι Δ . Τότε, η καθυστέρηση του αθροιστή ριπής n -bit είναι $n\Delta$.

Διάδοση κρατουμένου

- Ο χρόνος διάδοσης κρατουμένου είναι περιοριστικός παράγοντας της ταχύτητας πρόσθεσης.
- Οι έξοδοι δε θα είναι σωστές αν δεν δοθεί αρκετός χρόνος στα σήματα να διαδοθούν.
- Μπορεί να αυξηθεί η πολυπλοκότητα και να μειωθεί ο χρόνος διάδοσης...

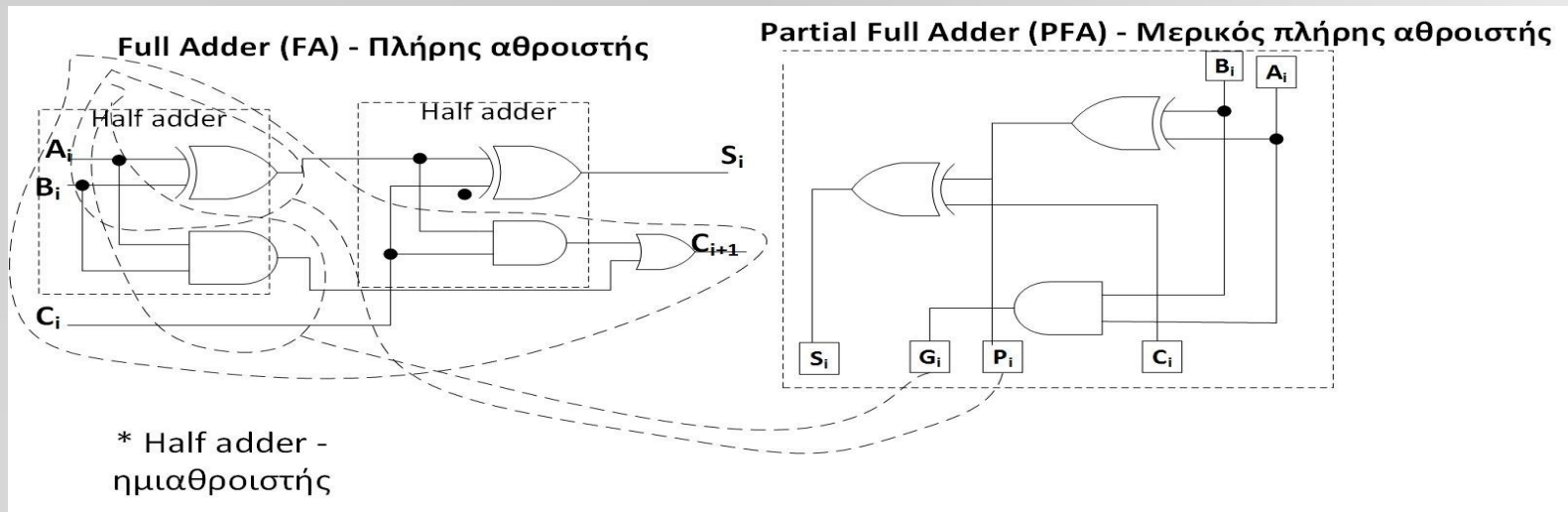
Αθροιστής Πρόβλεψης Κρατουμένου (carry look-ahead adder)

- Εναλλακτικός σχεδιασμός για ένα συνδυαστικό αθροιστή με n -bit.
- Πρακτικός σχεδιασμός με μειωμένη καθυστέρηση, αλλά απαιτεί πιο πολύπλοκο σχεδιασμό.
- Παράγεται από ένα μετασχηματισμό του σχεδιασμού αθροιστή ριπής.

Σχεδιασμός CLA (1)

- Από ένα FA, διαχωρίζουμε μεταξύ της παραγωγής (generation) του κρατούμενου (όταν ένα νέο κρατούμενο παράγεται, $C_{out} = 1$) και της μετάδοσης (propagation) του κρατούμενου (όταν υπάρχον C_{in} μεταδίδεται στο C_{out}).
- Παραγωγή : $G_i = A_i B_i$: if 1 , $C_{i+1} = 1$
- Μετάδοση : $P_i = A_i \oplus B_i$: εάν 1 τότε $C_{i+1} = C_i$

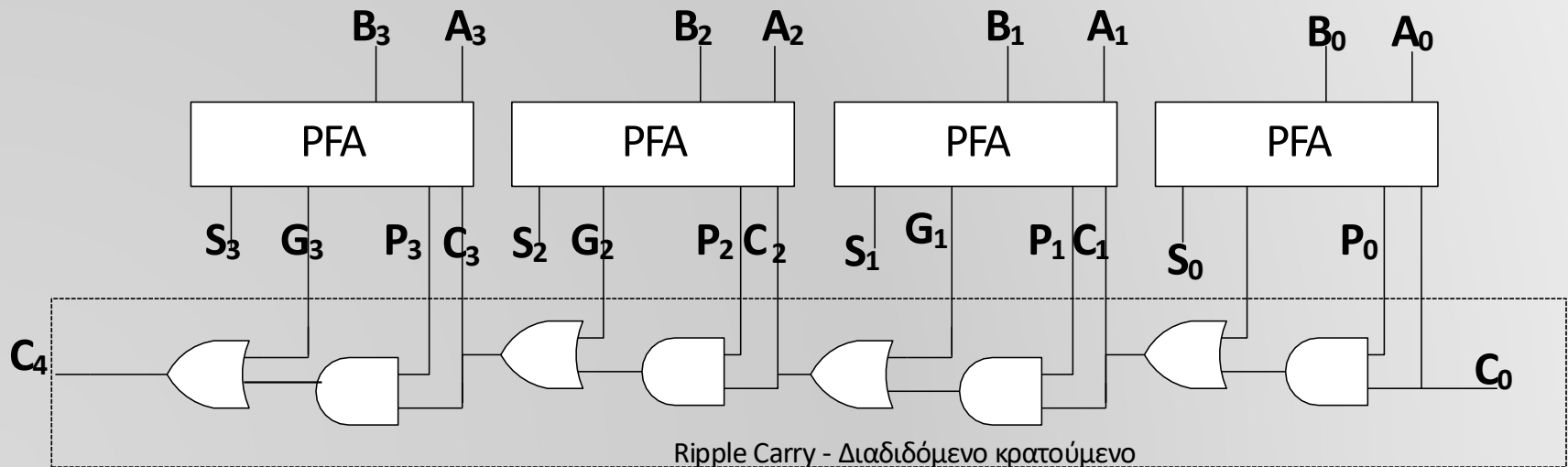
Σχεδιασμός CLA (2)

- Ένα bit από λογική G / P μόνο δεν βοηθά, αλλά...
- Διαδοχική λογική G / P μπορεί να παράγει το κρατούμενο εξόδου ενός μπλοκ.

Σχεδιασμός CLA (3)

- $C_{i+1} = G_i + P_i C_i$
- Ο σχεδιασμός του PFA διαχωρίζει την λειτουργικότητα (και άρα την υλοποίηση) του S από αυτή του G / P .

Σχεδιασμός CLA (4)

- Μπορεί ο σχεδιασμός της προηγούμενης διαφάνειας να λύσει το πρόβλημα της μεγάλης καθυστέρησης;
- Όχι, το κρατούμενο εξόδου συνεχίζει την «κυμάτωση».
- Ιδέα: χρήση δυο επίπεδων λογικής για την παραγωγή του κρατούμενου εξόδου από οποιοδήποτε μπλοκ C_i βάση του κρατούμενου εισόδου C_0 και των πρόσθετων bits A_i and B_i .

Μπλοκ CIA

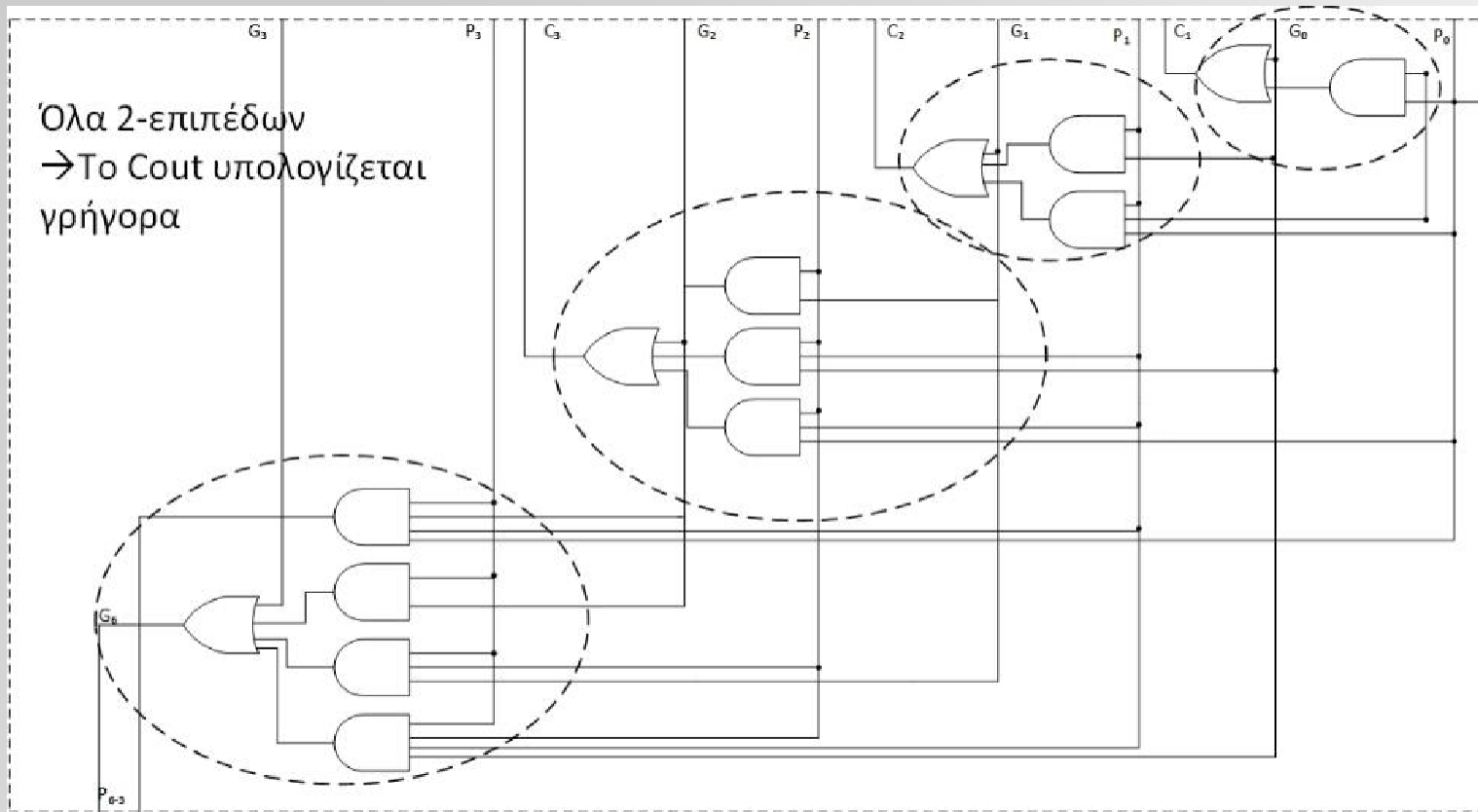
Υλοποίηση:

- $C_1 = G_0 + P_0 C_0$
- $C_2 = G_1 + P_1 C_1 = G_1 + P_1 (G_0 + P_0 C_0) = G_1 + P_1 G_0 + P_1 P_0 C_0$
- $C_3 = G_2 + P_2 C_2 = G_2 + P_2 G_1 + P_2 P_1 G_0 + P_2 P_1 P_0 C_0$
- $C_4 = G_3 + P_3 G_2 + P_3 P_2 G_1 + P_3 P_2 P_1 G_0 + P_3 P_2 P_1 P_0 C_0$

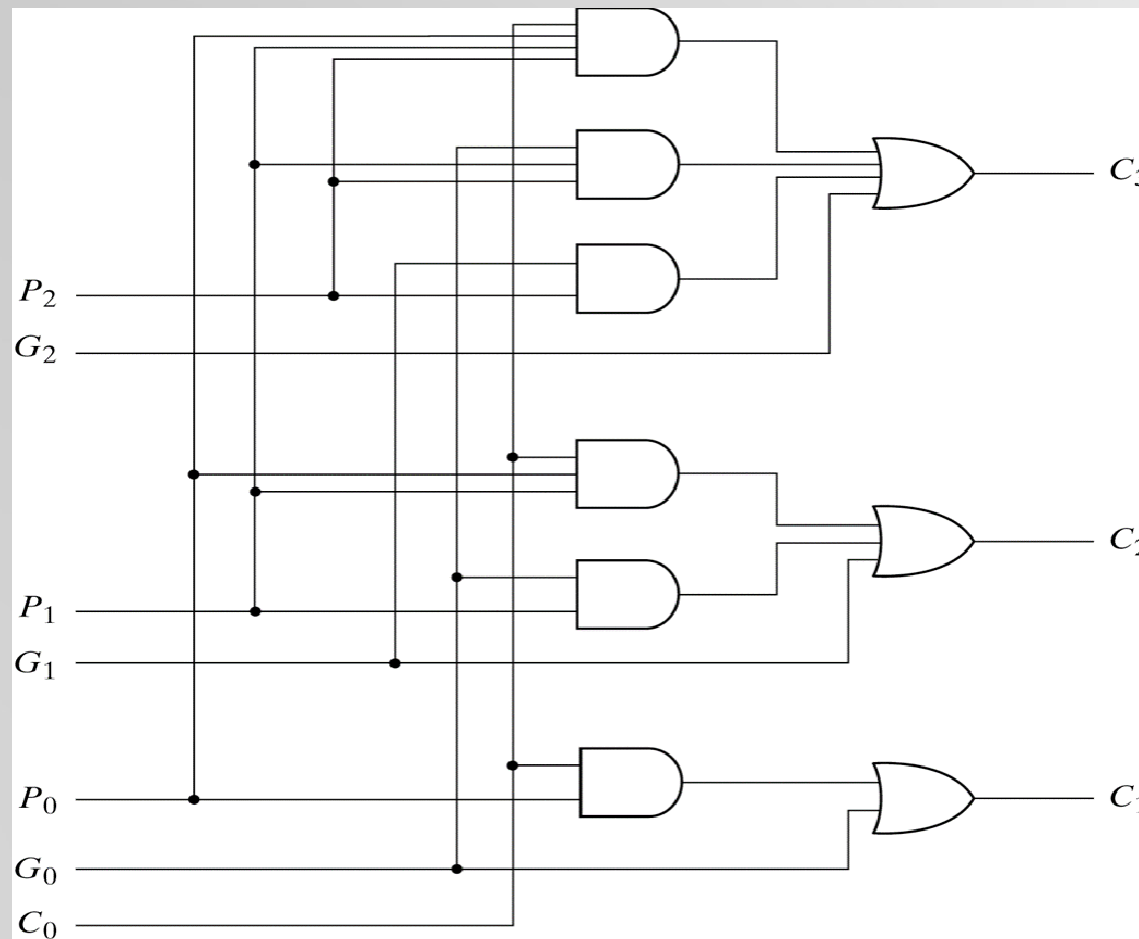
- $G_{0-3} \rightarrow$ Ομάδα Παραγωγής Κρατουμένου.
- $P_{0-3} \rightarrow$ Ομάδα Μετάδοσης Κρατουμένου.

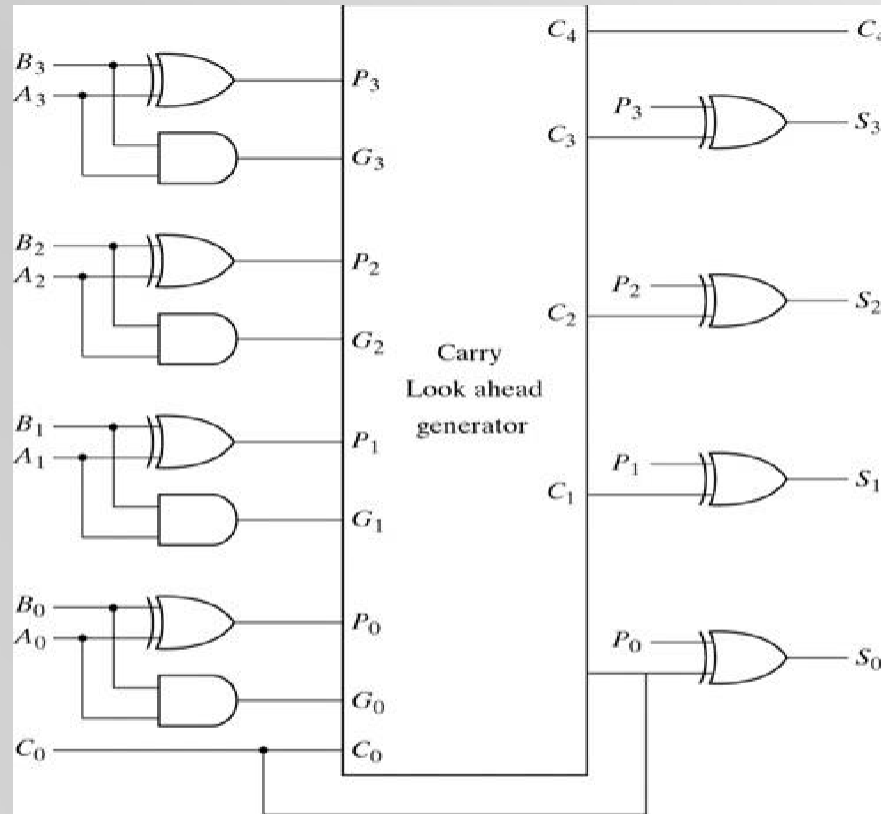
Λογική Παραγωγής - Μετάδοσης 4bit CLA

Λογικό διάγραμμα γεννήτριας πρόβλεψης κρατουμένου

Αθροιστής 4 bit με πρόβλεψη κρατούμενου

*Carry Look ahead generator - Γεννήτρια πρόβλεψης κρατούμενου

Τέλος Ενότητας

